01623288

F47

នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល
អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា
ព័ត៌មានពិស្តារអំពីការដាក់ឯកសារ

សំណុំរឿងលេខ៖ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក-អ.ជ.ត.ក

ភាគីដាក់ឯកសារ៖ ក្រុមមេធាវីការពារក្ដីលោក នួន ជា

ដាក់ជូន៖ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល

ភាសាដើម៖ អង់គ្លេស

កាលបរិច្ឆេទឯកសារ៖ ថ្ងៃទី២៣ ខែកក្កដា ឆ្នាំ ២០១៩

ឯកសារបកប្រែ
TRANSLATION/TRADUCTION
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ (Date): 23-Jul-2019, 08:30
CMS/CFO: Sann Rada

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារស្នើឡើងដោយភាគីដាក់ឯកសារ៖ សាធារណៈ

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារដោយ អ.ជ.ត.ក៖ សាធារណៈ/Public

ប្រភេទនៃចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ៖

ការពិនិត្យឯកសារបណ្ដោះអាសន្នឡើងវិញ៖

ឈ្មោះមន្ត្រីដែលបានពិនិត្យ៖

ហត្ថលេខា៖

សំណើបន្ទាន់លើកទីមួយរបស់លោក នួន ជា សុំបន្ថែមពេលវេលា និងចំនួនទំព័រកំណត់សម្រាប់ដាក់សារណាលើបណ្ដឹងសាទុក្ខជំទាស់នៅនឹងសាលក្រមរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០២

ដាក់ដោយ៖

ក្រុមមេធាវីការពារក្ដី នួន ជា៖
សុន អរុណ
លីវ សុវណ្ណា
Doreen CHEN
ព្រំ ផល្លា
Xiaoyang NIE
Marina HAKKOU
ឌី សុជាតា
Gaëlle BUCHET
Stephanie ERIAN
Khady BÂ

ដាក់ជូន៖

អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល៖
ចៅក្រម គង់ ស្រីម ប្រធាន
ចៅក្រម Chandra Nihal JAYASINGHE
ចៅក្រម សោម សិរីវឌ្ឍ
ចៅក្រម Florence Ndepele Mwachande-MUMBA
ចៅក្រម ម៉ុង មុន្នីចរិយា
ចៅក្រម Phillip RAPOZA
ចៅក្រម យ៉ា ណារិន

សហព្រះរាជអាជ្ញា៖
ជា លាង
Brenda J. HOLLIS (បម្រុង)

សហមេធាវីតំណាងដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី៖
ពេជ អង្គ

ក្រុមមេធាវីការពារក្ដី ខៀវ សំផន៖
គង់ សំអុន
Anta GUISSÉ

ផ្នែកទី ១. សេចក្តីផ្តើម

១. អនុលោមតាមវិធាន ៣៩ នៃវិធានផ្ទៃក្នុងរបស់ អ.វ.ត.ក ("វិធានផ្ទៃក្នុង") និង មាត្រា ៥.៤ នៃសេចក្តីណែនាំអនុវត្តអំពីការដាក់ឯកសារ សហមេធាវីការពារក្តីរបស់ នួន ជា ("មេធាវីការពារក្តី") ស្នើសុំដូចខាងក្រោម៖

(ក) បន្ថែមពេលវេលា ៨,៥ ខែ ទៅលើពេលវេលាកំណត់ ៦០ ថ្ងៃ ក្នុងការដាក់សារណាបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ នួន ជា ប្រឆាំងនឹងសាលក្រមសំណុំរឿង ០០២/០២ ដោយពេលវេលាសរុបទាំងអស់មានចំនួន **១០,៥ ខែ** វិញ គិតចាប់ពីថ្ងៃដាក់សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ នួន ជា។

(ខ) បន្ថែមចំនួន ៩៧០ ទំព័រ ទៅលើចំនួនកំណត់ ៣០ ទំព័រ សម្រាប់សារណាបណ្តឹងសាទុក្ខ ដោយមានចំនួនសរុប **១.០០០** ទំព័រ ជាភាសាអង់គ្លេស។ និង

(គ) ដាក់សារណាបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ នួន ជា ជាភាសាអង់គ្លេសជាមុនសិនត្រឹមថ្ងៃកំណត់ចុងក្រោយនោះ ចំណែកសំណៅជាភាសាខ្មែរនឹងដាក់ជូនតាមក្រោយនៅពេលបញ្ចប់ការបកប្រែភ្លាម

(តទៅនេះហៅថា "សំណើ")។

ផ្នែកទី២. សាវតារ

២. នៅថ្ងៃទី១៦ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៨ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានប្រកាសជាផ្លូវការនូវសេចក្តីសង្ខេបសាលក្រមរបស់ខ្លួននៅក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០២ ទៅលើ នួន ជា និង ខៀវ សំផន[1]។

៣. នៅថ្ងៃទី២៣ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៩ លោកស្រី Doreen Chen ត្រូវបានចាត់តាំងជាសហមេធាវីអន្តរជាតិថ្មីសម្រាប់ការពារក្តីលោក នួន ជា[2]។ បន្ទាប់មកសហមេធាវីការពារក្តីបានពន្លឿន

---

[1] "សាលក្រមសង្ខេបរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០២" ចុះថ្ងៃទី១៦ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៨ ("សាលក្រមសង្ខេប")។

ដំណើរការជ្រើសរើសបុគ្គលិកសម្រាប់ក្រុមថ្មី។ នៅថ្ងៃទី០១ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៩ អ្នកវិភាគភស្តុតាងជាន់ខ្ពស់ត្រូវបានចាត់តាំងជាថ្មីឡើងវិញ និងមន្ត្រីពិគ្រោះយោបល់ចំនួន ៦ នាក់ ដែលធ្វើការពេញម៉ោង និង មិនពេញម៉ោង ត្រូវបានតែងតាំងសម្រាប់ជំនួយការផ្នែកច្បាប់របស់ក្រុមមេធាវីការពារក្តី។

៤. នៅថ្ងៃទី២៨ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៩ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានចេញសាលក្រមជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ មានសំអាងហេតុពេញលេញទៅលើរូប នួន ជា និង ខៀវ សំផន ("សាលក្រម")[3]។ ដោយសារភាគីទទួលការជូនដំណឹងពីសាលក្រមនៅម៉ោង ៨:៣៧ យប់ ដែលហួសម៉ោងការងារ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ("អង្គជំនុំជម្រះ") ចាត់ទុកថា សាលក្រមត្រូវបានជូនដំណឹងនៅថ្ងៃទី២៩ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៩[4] វិញ។

៥. នៅថ្ងៃទី០៣ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៩ មេធាវីការពារក្តីបានស្នើសុំបន្ថែមពេលវេលា និងចំនួនទំព័រសម្រាប់ដាក់សេចក្តីជូនដំណឹងរបស់ខ្លួនអំពីបណ្តឹងសាទុក្ខប្រឆាំងនឹងសាលក្រម[5]។ មេធាវីការពារក៏បានបង្ហាញផងដែរថា ខ្លួននឹងដាក់សំណើសុំបន្ថែមពេលវេលា និងចំនួនទំព័រកំណត់

---

[2] ឯកសារ **E464** "ការចាត់តាំងសហមេធាវីបរទេសថ្មី តំណាងឲ្យលោក នួន ជា នៅក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០២" ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៩។

[3] ឯកសារ **E465** "សាលក្រមសំណុំរឿង ០០២/០២" ចុះថ្ងៃទី១៦ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៨ [*sic* ថ្ងៃទី២៨ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៩] ("សាលក្រម")។

[4] ឯកសារ **F43** "សេចក្តីសម្រេចលើសំណើរបស់ នួន ជា និង ខៀវ សំផន សុំបន្ថែមពេលវេលា និងចំនួនទំព័រសម្រាប់ដាក់សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបណ្តឹងសាទុក្ខ" ចុះថ្ងៃទី២៦ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៩ ("សេចក្តីសម្រេចលើការសុំបន្ថែមពេលវេលា និងចំនួនទំព័រសម្រាប់ដាក់សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបណ្តឹងសាទុក្ខក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០២") កថាខណ្ឌ ១២។

[5] ឯកសារ **F40/1.1** "សំណើបន្ទាន់លើកទីមួយរបស់ នួន ជា សុំចំនួនទំព័រ និងពេលវេលាបន្ថែម សម្រាប់ការដាក់ជូនសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបណ្តឹងសាទុក្ខជំទាស់ទៅនឹងសាលក្រមរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០២" ចុះថ្ងៃទី០៣ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៩ ("សំណើសុំបន្ថែមចំនួនទំព័រ និងពេលវេលាដើម្បីដាក់សេចក្តីជូនដំណឹងពីបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់គាត់")។

ដើម្បីដាក់សារណាបណ្តឹងសាទុក្ខ នៅពេលខ្លួនទទួលការអនុញ្ញាតឲ្យដាក់សំណើនេះបាន[6]។ នៅថ្ងៃទី២៦ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៩ អង្គជំនុំជម្រះបានទទួលយកផ្នែកខ្លះនៃសំណើរបស់មេធាវីការពារក្តី ដោយអនុញ្ញាតឲ្យបន្ថែមពេលវេលាចំនួន ៦០ ថ្ងៃ និងបន្ថែមចំនួន ៣០ ទំព័រ សម្រាប់ដាក់សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបណ្តឹងសាទុក្ខ[7]។

៦. នៅថ្ងៃទី០១ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៩ មេធាវីការពារក្តីបានដាក់សេចក្តីជូនដំណឹងរបស់ខ្លួនអំពីបណ្តឹងសាទុក្ខប្រឆាំងនឹងសាលក្រម (“សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបណ្តឹងសាទុក្ខ” ឬ “សេចក្តីជូនដំណឹង”) ដោយលើកឡើងមូលដ្ឋានចំនួន ៣៥១ និងមូលដ្ឋានរងចំនួន ១៩២ នៃបណ្តឹងសាទុក្ខចំពោះកំហុសសរុបចំនួន ៥៤៣[8]។ នៅថ្ងៃដដែលនោះ ក្រុមមេធាវីការពារក្តី ខៀវ សំផន បានដាក់សេចក្តីជូនដំណឹងរបស់ខ្លួនអំពីបណ្តឹងសាទុក្ខប្រឆាំងនឹងសាលក្រម ដែលបង្ហាញនូវកំហុសចំនួន ១.៨២៤ និងសេចក្តីសម្រេចបន្ទាន់បង្ខំចំនួន ៣៥៥ ដែលអាចប្តឹងសាទុក្ខបាន[9]។

៧. នៅថ្ងៃទី១០ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៩ ក្រុមមេធាវីការពារក្តី ខៀវ សំផន បានដាក់សំណើសុំបន្ថែមទំព័រចំនួន ៩២០ ទំព័រ និងពេលវេលាបន្ថែមចំនួន ៨,៥ ខែ ទៅលើចំនួនកំណត់សម្រាប់ការដាក់សារណាបណ្តឹងសាទុក្ខដែលមានទំព័រសរុបចំនួន ៩៥០ ទំព័រ និងរយៈពេលសរុប ១០,៥ ខែ សម្រាប់ដាក់សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបណ្តឹងសាទុក្ខ[10]។

ផ្នែកទី៣. ច្បាប់ជាធរមាន

---

[6] ឯកសារ **F40/1.1** សំណើសុំបន្ថែមចំនួនទំព័រ និងពេលវេលាដើម្បីដាក់សេចក្តីជូនដំណឹងពីបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់គាត់ កថាខណ្ឌ ៦០។

[7] ឯកសារ **F43** សេចក្តីសម្រេចលើការសុំបន្ថែមពេលវេលា និងចំនួនទំព័រសម្រាប់ដាក់សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបណ្តឹងសាទុក្ខក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០២ កថាខណ្ឌ ១៣។

[8] ឯកសារ **E465/3/1** “សេចក្តីជូនដំណឹងរបស់ នួន ជា អំពីបណ្តឹងសាទុក្ខប្រឆាំងនឹងសាលក្រមក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០២” ចុះថ្ងៃទី០១ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៩ (“សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបណ្តឹងសាទុក្ខ”)។

[9] ឯកសារ **E465/4/1** “សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់លោក ខៀវ សំផន (សំណុំរឿង ០០២/០២)” ចុះថ្ងៃទី០១ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៩ កថាខណ្ឌ ១៥។

[10] ឯកសារ **F45** “សំណើរបស់មេធាវីការពារក្តី ខៀវ សំផន សុំបន្ថែមពេលវេលា និងបង្កើនចំនួនទំព័រនៃសារណាបណ្តឹងសាទុក្ខ” ចុះថ្ងៃទី១០ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៩។

៨. មាត្រា ៣៣ *ថ្មី* នៃច្បាប់បង្កើត អ.វ.ត.ក ធានាដល់បុគ្គលម្នាក់ៗនូវសិទ្ធិទទួលបានពេលវេលា និងសម្ភារៈរូបវ័ន្តគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់រៀបចំការពារខ្លួន ដោយឆ្លុះបញ្ចាំងជាពិសេស ទៅនឹង មាត្រា ១៤ នៃកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ[11]។

៩. វិធាន ១០៥(៣) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងចែងថា "ភាគីដែលមានបំណងប្តឹងសាទុក្ខចំពោះសេចក្តីសម្រេចណាមួយរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ត្រូវដាក់សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបណ្តឹងសាទុក្ខ ដោយបញ្ជាក់ពីមូលដ្ឋាននៃបណ្តឹងសាទុក្ខនោះ។ [...] បន្ទាប់មកម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខ ត្រូវដាក់សារណាបណ្តឹងសាទុក្ខដោយបញ្ជាក់ពីទឡ្ហីករណ៍ និងឯកសារសំអាងផ្លូវច្បាប់ដែលគាំទ្រមូលដ្ឋាននីមួយៗ"។ អនុលោមតាមវិធាន ១០៧(៤) "ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខត្រូវដាក់ជូនសារណាបណ្តឹងសាទុក្ខក្នុងរយៈពេល ៦០ ថ្ងៃ គិតចាប់ពីកាលបរិច្ឆេទនៃការជូនដំណឹងពីការប្តឹងសាទុក្ខ"។ ក្រៅពីនេះ មាត្រា ៣៩(៤) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងចែងថា អង្គជំនុំជម្រះអាច "តាមរយៈពាក្យសុំរបស់ភាគីពាក់ព័ន្ធ ឬ តាមគំនិតផ្តួចផ្តើមរបស់ខ្លួន [...] ពន្យារពេលវេលាកំណត់ ដែលខ្លួនបានកំណត់"។

១០. មាត្រា ៥.២ នៃសេចក្តីណែនាំអនុវត្តស្តីពីការដាក់ឯកសារចែងថា៖ ឯកសារដាក់នៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះ ឬ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលនៃ អ.វ.ត.ក មិនត្រូវលើសពី ៣០ ទំព័រ ជាភាសាអង់គ្លេស ឬភាសាបារាំង។ មាត្រា ៥.៤ នៃសេចក្តីណែនាំអនុវត្តចែងបន្ថែមថា "អង្គជំនុំជម្រះដែលពាក់ព័ន្ធ អាចបង្កើនចំនួនសន្លឹករបស់ឯកសារនៅក្នុងកាលៈទេសៈពិសេស"។

---

[11] មាត្រា ១៤(៣) នៃកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ ប្រើប្រាស់ពាក្យពេចន៍ដូចគ្នាបេះបិទថា៖ "នៅក្នុងការចោទប្រកាន់មកលើខ្លួន ជនជាប់ចោទមានសិទ្ធិទទួលបាននូវការធានាជាអប្បបរិមា និងស្មើៗគ្នាសមស្របតាមមាត្រា ១៤ នៃអនុសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និង សិទ្ធិនយោបាយ [...] ខ) មានពេលវេលា និងលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីរៀបចំការពារខ្លួន និងទាក់ទងជាមួយមេធាវីរបស់ខ្លួន ដែលជ្រើសដោយខ្លួនឯង"។ ការការពារដោយការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌នៅក្រោមកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយក៏ត្រូវបានដាក់បញ្ចូលដោយផ្ទាល់ទៅក្នុងច្បាប់កម្ពុជាដែរ តាមរយៈមាត្រា ៣១ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដែលចែងថា "ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទទួលស្គាល់ និងគោរពសិទ្ធិមនុស្សដូចមានចែងក្នុងធម្មនុញ្ញនៃអង្គការសហប្រជាជាតិ សេចក្តីប្រកាសជាសាកលស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស និងកតិកាសញ្ញាព្រមទាំងអនុសញ្ញាទាំងឡាយទាក់ទងទៅនឹងសិទ្ធិមនុស្ស សិទ្ធិនារី និងសិទ្ធិកុមារ"។

១១. នៅក្នុងការកំណត់ថា តើមានមូលហេតុសមស្របក្នុងការផ្លាស់ប្តូរនូវការកំណត់នីតិវិធី ឬយ៉ាងណា អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល (“អង្គជំនុំជម្រះ”) បានពិចារណានូវកត្តាដូចខាងក្រោម៖ (១) ទំហំ និង ភាពស្មុគ្រស្មាញនៃសំណុំរឿង[12] (២) បញ្ហាថ្មីៗ ដែលត្រូវពិនិត្យ[13] និង (៣) ការចាត់តាំងមេធាវីថ្មី[14] និង (៤) ឥទ្ធិពលនៃវ័យចាស់ជរា និងបញ្ហាសុខភាពរបស់ជនជាប់ចោទទៅលើលទ្ធភាពរបស់មេធាវីការពារក្តី ក្នុងការទទួលការណែនាំយ៉ាងមានប្រសិទ្ធភាព[15]។

១២. ដូចគ្នានេះដែរ អង្គជំនុំជម្រះនៅក្នុងតុលាការព្រហ្មទណ្ឌសម្រាប់អតីតប្រទេសយូហ្គោស្លាវី (“ICTY”) តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ (“ICC”) និងតុលាការពិសេសសម្រាប់ប្រទេសសៀរ៉ាឡេអូន (“SCSL”) បានទទួលស្គាល់ថា ចំនួនសន្លឹកនៃសាលក្រម[16] ទំហំនៃកំណត់

---

[12] *សំណុំរឿង ០០១* ឯកសារ **F6/2** “សេចក្តីសម្រេចលើសំណើសហមេធាវីការពារក្តីរបស់ កាំង ហ្គេចអ៊ាវ ហៅ ឌុច សុំពេលវេលាបន្ថែមសម្រាប់ដាក់បណ្តឹងសាទុក្ខជំទាស់នឹងសាលក្រមអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង” ចុះថ្ងៃទី២៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ ២០១០ (“សេចក្តីសម្រេចលើពេលវេលាបន្ថែមដើម្បីដាក់ជូនបណ្តឹងសាទុក្ខក្នុងសំណុំរឿង ០០១”) កថាខណ្ឌ ៨ និង ១០ និង ឯកសារ **F43** សេចក្តីសម្រេចលើការសុំបន្ថែមពេលវេលា និងចំនួនទំព័រសម្រាប់ដាក់សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបណ្តឹងសាទុក្ខក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០២ កថាខណ្ឌ ៨។

[13] *សំណុំរឿង ០០១* ឯកសារ **F6/2** “សេចក្តីសម្រេចលើសំណើសហមេធាវីការពារក្តីរបស់ កាំង ហ្គេចអ៊ាវ ហៅ ឌុច សុំពេលវេលាបន្ថែមសម្រាប់ដាក់បណ្តឹងសាទុក្ខជំទាស់នឹងសាលក្រមអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង” ចុះថ្ងៃទី២៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ ២០១០ កថាខណ្ឌ ៨ និង ១០ និង ឯកសារ **F43** សេចក្តីសម្រេចលើការសុំបន្ថែមពេលវេលា និងចំនួនទំព័រសម្រាប់ដាក់សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបណ្តឹងសាទុក្ខក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០២ កថាខណ្ឌ ៨។

[14] **F6/2** “សេចក្តីសម្រេចលើសំណើសហមេធាវីការពារក្តីរបស់ កាំង ហ្គេចអ៊ាវ ហៅ ឌុច សុំពេលវេលាបន្ថែមសម្រាប់ដាក់បណ្តឹងសាទុក្ខជំទាស់នឹងសាលក្រមអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង” ថ្ងៃទី ២៦ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១០ (“សេចក្តីសម្រេចលើពេលវេលាបន្ថែមដើម្បីដាក់ជូនបណ្តឹងសាទុក្ខក្នុងសំណុំរឿង ០០១” កថាខណ្ឌ ៨ និង ១០។

[15] ឯកសារ **F43** សេចក្តីសម្រេចលើការសុំបន្ថែមពេលវេលា និងចំនួនទំព័រសម្រាប់ដាក់សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបណ្តឹងសាទុក្ខក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០២ កថាខណ្ឌ ៩។

[16] *រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Lubanga* សំណុំរឿងលេខ ICC-01/04-01/06-2946 “សេចក្តីសម្រេចលើសំណើរបស់លោក Lubanga សុំបន្ថែមចំនួនទំព័រកំណត់” ចុះថ្ងៃទី២៩ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១២ (“សេចក្តីសម្រេចលើការបន្ថែមចំនួនទំព័រកំណត់ក្នុង*រឿងក្តី Lubanga*”) កថាខណ្ឌ ៥។ *រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Katanga* សំណុំរឿងលេខ ICC-01/04-01/07-3454 “សេចក្តីសម្រេចលើសំណើរបស់លោក Germain Katanga និងរដ្ឋអាជ្ញាទាក់ទិននឹងពេលវេលាកំណត់សម្រាប់ដាក់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍” ចុះថ្ងៃទី០៤ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៤ (“សេចក្តីសម្រេចលើការបន្ថែមចំនួនទំព័រកំណត់ក្នុង*រឿងក្តី Katanga*”)

ហេតុសំណុំរឿង[17] ភាពស្មុគ្រស្មាញ និង ការពិនិត្យលើបញ្ហាថ្មីៗ[18] វិសាលភាពនៃបណ្តឹងសាទុក្ខ[19] អង្គហេតុដែលថា ការផ្តន្ទាទោសស្ថិតក្រោមបណ្តឹងសាទុក្ខពាក់ព័ន្ធនឹងអំពើព្រហ្ម

កថាខណ្ឌ ១៨។ *រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Šainović និងអ្នកផ្សេងទៀត* សំណុំរឿងលេខ IT-05-87-A "សេចក្តីសម្រេចលើញត្តិរួមរបស់ Nikola Šainović និង Dragoljub Odjanić សុំបន្ថែមចំនួនអក្សរកំណត់" ចុះថ្ងៃទី១១ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៩ ("សេចក្តីសម្រេចលើការបន្ថែមចំនួនអក្សរកំណត់ក្នុង*រឿងក្តី Šainović*") ទំព័រ ៤។ *រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Prlić និងអ្នកផ្សេងទៀត* សំណុំរឿងលេខ IT-04-74-A "សេចក្តីសម្រេចលើសំណើរបស់ម្ចាស់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍សុំបន្ថែមពេលវេលា និងចំនួនអក្សរកំណត់") ទំព័រ ៤ ("សេចក្តីសម្រេចលើការបន្ថែមចំនួនអក្សរ និងពេលវេលាក្នុង*រឿងក្តី Prlić*") ទំព័រ ៤។ *រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Karadžić* សំណុំរឿងលេខ MICT-13-55-A "សេចក្តីសម្រេចលើញត្តិស្នើសុំបន្ថែមចំនួនអក្សរកំណត់" ចុះថ្ងៃទី០៨ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៦ ("សេចក្តីសម្រេចលើការបន្ថែមចំនួនអក្សរកំណត់ក្នុង*រឿងក្តី Karadžić*") ទំព័រ ២។ *រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Karadžić* សំណុំរឿងលេខ MICT-13-55-A "សេចក្តីសម្រេចលើញត្តិរួមស្នើសុំការបន្ថែមពេលវេលាដាក់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ និងសារណាតប" ចុះថ្ងៃទី០៩ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៦ ("សេចក្តីសម្រេចលើការបន្ថែមពេលវេលាកំណត់ក្នុង*រឿងក្តី Karadžić*") ទំព័រ ២ និង *រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Taylor* សំណុំរឿងលេខ SCSL-03-01-A "សេចក្តីសម្រេចលើញត្តិរបស់រដ្ឋអាជ្ញា និងមេធាវីការពារក្តីស្នើសុំបន្ថែមពេលវេលា និងចំនួនទំព័រកំណត់សម្រាប់សារណាជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ អនុលោមតាមវិធាន ១១១, ១១២ និង ១១៣" ចុះថ្ងៃទី០៧ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១២ ("សេចក្តីសម្រេចលើការបន្ថែមពេលវេលា និងចំនួនទំព័រកំណត់ក្នុង*រឿងក្តី Taylor*") កថាខណ្ឌ ២៥។

[17] សេចក្តីសម្រេចលើការបន្ថែមចំនួនទំព័រកំណត់ក្នុង*រឿងក្តី Karadžić* ទំព័រ ២ និង សេចក្តីសម្រេចលើការបន្ថែមពេលវេលា និងចំនួនទំព័រកំណត់ក្នុង*រឿងក្តី Taylor*") កថាខណ្ឌ ២៦។

[18] *រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Bemba Gombo និងអ្នកផ្សេងទៀត* សំណុំរឿងលេខ ICC-01/05-01/13-2046 "សេចក្តីសម្រេចលើសំណើសុំពេលវេលាបន្ថែមដើម្បីដាក់ជូនឯកសារគាំទ្របណ្តឹងសាទុក្ខ" ចុះថ្ងៃទី២៣ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៦ ("សេចក្តីសម្រេចលើការបន្ថែមពេលវេលាកំណត់ក្នុង*រឿងក្តី Bemba*") កថាខណ្ឌ ១៨។ *រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Bemba Gombo* សំណុំរឿងលេខ ICC-01/05-01/08-3370 "សេចក្តីសម្រេចលើសំណើ *Bemba* សុំពេលវេលាបន្ថែមដើម្បីដាក់ជូនឯកសារគាំទ្របណ្តឹងសាទុក្ខ" ចុះថ្ងៃទី១៥ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៦ ("សេចក្តីសម្រេចលើការបន្ថែមពេលវេលាកំណត់ក្នុង*រឿងក្តី Bemba*") កថាខណ្ឌ ៦។ *រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Bemba* សំណុំរឿងលេខ ICC-01/05-01/08-3405 "សេចក្តីសម្រេចលើសំណើរបស់លោក Bemba សុំបន្ថែមចំនួនទំព័រកំណត់សម្រាប់ឯកសាររបស់គាត់ក្នុងការគាំទ្របណ្តឹងសាទុក្ខ" ចុះថ្ងៃទី១១ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៦ ("សេចក្តីសម្រេចលើការបន្ថែមចំនួនទំព័រកំណត់ក្នុង*រឿងក្តី Bemba*") កថាខណ្ឌ ១០។ សេចក្តីសម្រេចលើការបន្ថែមចំនួនទំព័រកំណត់ក្នុង*រឿងក្តី Lubanga* កថាខណ្ឌ ៥។ សេចក្តីសម្រេចលើការបន្ថែមចំនួនអក្សរកំណត់ក្នុង*រឿងក្តី Šainović* ទំព័រ ៤។ សេចក្តីសម្រេចលើការបន្ថែមចំនួនអក្សរ និងពេលវេលាកំណត់ក្នុង*រឿងក្តី Prlić* ទំព័រ ២។ សេចក្តីសម្រេចលើការបន្ថែមចំនួនអក្សរកំណត់ក្នុង*រឿងក្តី Karadžić* ទំព័រ ២។ សេចក្តីសម្រេចលើ

ទណ្ឌដែលគ្របដណ្ដប់ទៅលើទីតាំងភូមិសាស្ត្រចម្រុះ[20] និង ការតែងតាំងមេធាវីការពារក្ដីថ្មី[21] បង្កើតបានជាមូលហេតុសមស្របសម្រាប់អនុញ្ញាតឲ្យមានការបន្ថែមពេលវេលា និងចំនួនទំព័រ ដែលបានកំណត់ក្នុងនីតិវិធី។ ការខ្វះខាតផ្នែកធនធានសម្រាប់មេធាវីការពារក្ដី[22] និង តួនាទីក្នុងឋានានុក្រម ឬ ឋានៈដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់របស់ជនជាប់ចោទក៏ត្រូវបានពិចារណា នៅក្នុងការ ផ្លាស់ប្ដូរការកំណត់ក្នុងនីតិវិធីនេះដែរ[23]។

ផ្នែកទី ៤. ទឡ្ហីករណ៍

I. ការស្នើសុំបន្ថែមពេលវេលា និង ចំនួនទំព័រ ជាការចាំបាច់ដើម្បីការពារសិទ្ធិរបស់លោក នួន ជា ក្នុងការទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌

ក. លោក នួន ជា ត្រូវមានពេលវេលា និងមធ្យោបាយគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីរៀបចំការការពារក្ដីរបស់ខ្លួន

ការបន្ថែមពេលវេលាកំណត់ក្នុង *រឿងក្ដី* *Karadžić* ទំព័រ ២។ *រឿងក្ដី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង* *Fofana* *និង* *Kondewa* សំណុំរឿងលេខ SCSL-04-14-A “សេចក្ដីសម្រេចលើញត្តិរួមគ្នារបស់មេធាវីការពារក្ដី និងរដ្ឋអាជ្ញាស្នើសុំការបន្ថែមពេលវេលាកំណត់សម្រាប់ការសារណាបណ្ដឹងសាទុក្ខ និងការបន្ថែមចំនួនទំព័រកំណត់សម្រាប់សារណាបណ្ដឹងសាទុក្ខ” ចុះថ្ងៃទី០៧ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៧ (“សេចក្ដីសម្រេចលើការបន្ថែមពេលវេលា និងចំនួនទំព័រកំណត់ក្នុង *រឿងក្ដី* *Fofana*”) ទំព័រ ៤ និង សេចក្ដីសម្រេចលើការបន្ថែមពេលវេលា និងចំនួនទំព័រកំណត់ក្នុង *រឿងក្ដី* *Taylor* កថាខណ្ឌ ២៥។

[19] សេចក្ដីសម្រេចលើការបន្ថែមចំនួនទំព័រកំណត់ក្នុង *រឿងក្ដី* *Bemba* កថាខណ្ឌ ១០ និង សេចក្ដីសម្រេចលើការបន្ថែមចំនួនអក្សរកំណត់ក្នុង *រឿងក្ដី* *Karadžić* ទំព័រ ២។

[20] សេចក្ដីសម្រេចលើការបន្ថែមចំនួនអក្សរកំណត់ក្នុង *រឿងក្ដី* *Šainović* ទំព័រ ៤ និង សេចក្ដីសម្រេចលើការបន្ថែមពេលវេលា និងចំនួនទំព័រកំណត់ក្នុង *រឿងក្ដី* *Taylor* កថាខណ្ឌ ២៦។

[21] សេចក្ដីសម្រេចលើការបន្ថែមពេលវេលា និងចំនួនទំព័រកំណត់ក្នុង *រឿងក្ដី* *Fofana* ទំព័រ ៣។

[22] *រឿងក្ដី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង* *Karadžić* សំណុំរឿងលេខ MICT-13-55-A “សេចក្ដីសម្រេចលើញត្តិស្នើសុំការពន្យារពេលបន្ថែមដើម្បីដាក់សេចក្ដីជូនដំណឹងពីបណ្ដឹងសាទុក្ខ” ចុះថ្ងៃទី១៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៦ ទំព័រ ៣។

[23] *រឿងក្ដី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង* *Šainović* *និងអ្នកផ្សេងទៀត* សំណុំរឿងលេខ TI-05-87-A “សេចក្ដីសម្រេចលើញត្តិស្នើសុំការបន្ថែមពេលវេលាដើម្បីដាក់សេចក្ដីជូនដំណឹងពីបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍” ចុះថ្ងៃទី២៣ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៩ ទំព័រ ៣ *និង រឿងក្ដី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង* *Karadžić* សំណុំរឿងលេខ MICT-13-55-A “សេចក្ដីសម្រេចលើញត្តិស្នើសុំការបន្ថែមពេលវេលាដើម្បីដាក់សេចក្ដីជូនដំណឹងពីបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍” ចុះថ្ងៃទី២១ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៦ ទំព័រ ១។

១៣. សំណើនេះគួរតែត្រូវបានយកមកពិនិត្យ ដោយគិតទៅដល់សិទ្ធិរបស់បុគ្គលក្នុងការទទួលបានពេលវេលា និង មធ្យោបាយគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការរៀបចំការការពារក្ដីរបស់ខ្លួន។ គោលការណ៍នេះ គឺជាការធានាជាអប្បបរិមាមួយនៃសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ ដូចដែលមានចែងនៅមាត្រា ១៤ នៃកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្ដីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ និងទទួលស្គាល់ដោយ អ.វ.ត.ក និង តុលាការអន្តរជាតិផ្សេងទៀត និង ដោយប្រទេសកម្ពុជាដូចមានក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញរបស់ខ្លួន។

១៤. តុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុប (ECtHR) បានសម្រេចជាដដែលៗថា បទប្បញ្ញត្តិ ស្ដីអំពីសិទ្ធិមនុស្ស ដោយរាប់បញ្ចូលទាំងសិទ្ធិទទួលបានការកាត់សេចក្ដីដោយយុត្តិធម៌ផង គឺ“មានបំណងធានានូវសិទ្ធិដែលពិតប្រាកដ និងជាក់ស្ដែង តែមិនមែនសិទ្ធិដែលមានគ្រាន់តែជាទ្រឹស្ដី និងស្រមើស្រម៉ៃនោះទេ”[24]។ តុលាការ ECtHR បន្ថែមទៀតថា ដើម្បីកំណត់ថា ពេលវេលា និង មធ្យោបាយគ្រប់គ្រាន់ សម្រាប់បុគ្គលមួយក្នុងការរៀបចំការការពារក្ដី នោះអង្គជំនុំជម្រះត្រូវតែពិចារណាថា តើពេលវេលា និង មធ្យោបាយដែលបានស្នើឡើងនេះ មានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ពិតប្រាកដ និងជាក់ស្ដែងក្នុងការៀបចំការការពារក្ដីប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពដែរឬទេ។

១៥. អនុលោមតាមគោលជំហររបស់តុលាការ ECtHR អង្គជំនុំជម្រះនេះបានផ្ដល់ពេលវេលា និង ចំនួនទំព័របន្ថែមដល់ចុងចោទទាំងពីររូប ក្នុងការដាក់សារណាបណ្ដឹងសាទុក្ខរបស់ខ្លួនប្រឆាំងនឹងសាលក្រមក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០១ ដើម្បីធានាឲ្យមាន “ពេលវេលា និងចំនួនទំព័រគ្រប់

---

[24] *រឿងក្ដី Artico តទល់នឹង ប្រទេសអ៊ីតាលី* តុលាការ ECtHR ពាក្យសុំលេខ 6694/74 “សាលក្រម” ចុះថ្ងៃទី០៣ ខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៨០ កថាខណ្ឌ ៣៣ (គូសបញ្ជាក់បន្ថែម) (សូមមើល ឯកសារ **F40/1.1.1.5**)។

គ្រាន់សម្រាប់ការលើកឡើងប្រកបដោយអត្ថន័យ"[25]។ អង្គជំនុំជម្រះបានសម្រេចបន្ថែមថា ចំនួនទំព័រកំណត់ "ត្រូវតែកំណត់ទៅតាមសេចក្តីត្រូវការចាំបាច់របស់ភាគី"[26]។

១៦. អង្គជំនុំជម្រះនៅតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិនានា ក៏បានទទួលស្គាល់ស្រដៀងគ្នាដែរ នូវសិទ្ធិរបស់ភាគីវិវាទក្នុងការទទួលបានពេលវេលា និងចំនួនទំព័រគ្រប់គ្រាន់ ក្នុងការដាក់សារណាបណ្តឹងសាទុក្ខ[27]។ ឧទាហរណ៍ ចៅក្រមអង្គបុរេសាទុក្ខនៅក្នុង*រឿងក្តី Prlić និងអ្នកផ្សេងទៀត* បានសម្រេចថា ជា "ប្រយោជន៍យុត្តិធម៌ដែលត្រូវធានាថា ភាគីទទួលបានពេលវេលាគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការរៀបចំសារណាឲ្យមានប្រសិទ្ធភាព ដែលស្របយ៉ាងពេញលេញទៅនឹងបទប្បញ្ញត្តិពាក់ព័ន្ធ"[28]។

១៧. ហេតុនេះ ជាការធានាអប្បបរមានៃសិទ្ធិរបស់គាត់ក្នុងការទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ លោក នួន ជា មានសិទ្ធិទទួលបានពេលវេលា និងមធ្យោបាយគ្រប់គ្រាន់ ក្នុងការរៀបចំសារណាបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់គាត់ អនុលោមទៅតាមវិធាន អ.វ.ត.ក ដែលពាក់ព័ន្ធ។ ពាក់ព័ន្ធនឹងចំណុចនេះ ពេលវេលា និងចំនួនទំព័រដែលបានកំណត់នៅក្នុងបទប្បញ្ញត្តិបច្ចុប្បន្ន ដើម្បីដាក់សារណាបណ្តឹងសាទុក្ខ ពុំគ្រប់គ្រាន់ទេ។ ពេលវេលា និងចំនួនទំព័រកំណត់ត្រូវធ្វើការកែប្រែដើម្បីធានាថា លោក នួន ជា មានពេលវេលា និងចំនួនទំព័រគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីដាក់សេចក្តី

---

[25] ឯកសារ **F9** "សេចក្តីសម្រេចលើសំណើសុំពន្យាររយៈពេល និងបន្ថែមចំនួនទំព័រសម្រាប់សារណាបណ្តឹងសាទុក្ខ និងសារណាតប" ចុះថ្ងៃទី៣១ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១៤ ("សេចក្តីសម្រេចលើកទីពីរលើការបន្ថែមពេលវេលា និងចំនួនទំព័រកំណត់") កថាខណ្ឌ ១៣។

[26] ឯកសារ **F13/2** "សេចក្តីសម្រេចលើសំណើរបស់មេធាវីការពារក្តីសុំបន្ថែមចំនួនទំព័រ ដើម្បីប្តឹងសាទុក្ខ និងបន្ថែមពេលវេលាដើម្បីដាក់សារណាតប" ចុះថ្ងៃទី១១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៤ កថាខណ្ឌ ១៥។

[27] សូមមើល ឧទាហរណ៍ សេចក្តីសម្រេចលើការបន្ថែមពេលវេលាកំណត់ក្នុង*រឿងក្តី Karadžić* ទំព័រ ២។ សេចក្តីសម្រេចលើការបន្ថែមចំនួនអក្សរកំណត់ក្នុង*រឿងក្តី Karadžić* ទំព័រ ២។ *រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Mladić* សំណុំរឿងលេខ MICT-13-56-A "សេចក្តីសម្រេចលើញត្តិរបស់ Ratko Mladić ស្នើសុំបន្ថែមពេលវេលា និងចំនួនអក្សរកំណត់" ចុះថ្ងៃទី២២ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៨ ("សេចក្តីសម្រេចលើការបន្ថែមពេលវេលា និងចំនួនពាក្យកំណត់ក្នុង*រឿងក្តី Mladić*") ទំព័រ ៤។

[28] សេចក្តីសម្រេចលើការបន្ថែមពេលវេលា និងចំនួនពាក្យកំណត់ក្នុង*រឿងក្តី Prlić* ទំព័រ ៣។ សេចក្តីសម្រេចលើការបន្ថែមពេលវេលា និងចំនួនពាក្យកំណត់ក្នុង*រឿងក្តី Mladić* ទំព័រ ៤។

សន្និដ្ឋានប្រកបដោយអត្ថន័យនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះ និងដើម្បីកុំឱ្យសិទ្ធិរបស់លោក នួន ជា ក្នុងការប្ដឹងសាទុក្ខនៅត្រឹមតែជាទ្រឹស្ដី។ ការពិត អង្គជំនុំជម្រះហាក់ដូចជាបានទទួលស្គាល់រួចមកហើយនូវទំហំ និងភាពស្មុគ្រស្មាញនៃកាតព្វកិច្ចក្នុងការរៀបចំសារណាបណ្ដឹងសាទុក្ខ។ នៅក្នុងសេចក្ដីសម្រេចរបស់ខ្លួនបដិសេធសំណើរបស់ក្រុមមេធាវីការពារក្ដី ខៀវ សំផន ដែលសុំឱ្យពិចារណាសេចក្ដីសម្រេចរបស់ខ្លួនឡើងវិញអំពីការកំណត់ចំនួនទំព័រ និងពេលវេលាសម្រាប់ការជូនដំណឹងអំពីបណ្ដឹងសាទុក្ខ អង្គជំនុំជម្រះបានកត់សម្គាល់ថា "ការរៀបចំសេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីបណ្ដឹងសាទុក្ខ គឺជានីតិវិធីមួយក្នុងគោលបំណងកម្រិតអំពីពេលវេលា និងខ្លឹមសារ បើធៀបទៅនឹងការរៀបចំ និងការដាក់*សារណា*នៃបណ្ដឹងសាទុក្ខ*ដែលមានសំអាងហេតុពេញលេញ*"[29]។

ខ. នេះជាឱកាសចុងក្រោយសម្រាប់លោក នួន ជា ក្នុងការការពារក្ដីរបស់ខ្លួន

១៨. សំណុំរឿងនេះមិនមែនត្រឹមតែជាសំណុំរឿងចុងក្រោយប្រឆាំងនឹង នួន ជា នៅ អ.វ.ត.ក ហើយអាចជាសំណុំរឿងចុងក្រោយទាំងអស់នៅ អ.វ.ត.ក ប៉ុណ្ណោះទេ តែបណ្ដឹងសាទុក្ខនេះគឺជាដំណាក់កាលចុងក្រោយនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីប្រឆាំងនឹងសមាជិកថ្នាក់កំពូល និងមានឋានៈខ្ពស់បំផុតនៃបក្សកុម្មុយនីស្ដកម្ពុជាដែលនៅរស់រានមានជីវិត។ ហេតុនេះ វាជាឱកាសចុងក្រោយសម្រាប់ អ.វ.ត.ក ក្នុងការស្វែងរកការពិតអំពីព្រឹត្តិការណ៍នានាដែលបានកើតឡើងក្នុងអំឡុងសម័យកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ។

១៩. ទោះបីកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីជំនុំជម្រះ ពាក់ព័ន្ធនឹងសក្ខីកម្មជាច្រើន និងការបង្ហាញសារណាផ្ទាល់មាត់នានាក៏ដោយ តែសារណាបណ្ដឹងសាទុក្ខមានចំណុចស្នូលនៃរឿងក្ដីរបស់លោក នួន ជា អំពីបណ្ដឹងសាទុក្ខ និងជាមូលដ្ឋានចម្បងសម្រាប់អង្គជំនុំជម្រះយកទៅរៀបចំសាលដីកា។ នៅក្នុងបរិបទនេះ នៅពេលមានសារណាបណ្ដឹងសាទុក្ខដែលស៊ីសង្វាក់គ្នា វានឹងជួយដល់

---

[29] ឯកសារ F44/1 "សេចក្ដីសម្រេចលើសំណើរបស់ ខៀវ សំផន សុំឱ្យពិចារណាឡើងវិញនូវសេចក្ដីសម្រេចអំពីការស្នើសុំបន្ថែមពេលវេលា និងចំនួនទំព័រលើសេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីបណ្ដឹងសាទុក្ខ" ចុះថ្ងៃទី០៧ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១២ ទំព័រ ៤-៥ (គូសបញ្ជាក់បន្ថែម)។

អង្គជំនុំជម្រះក្នុងការចេញសេចក្ដីសម្រេច ជួយសម្រួលនូវដំណើរការទាំងមូលនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីបណ្ដឹងសាទុក្ខ និង ផ្ដល់នូវប្រសិទ្ធភាពជាក់ស្ដែងដល់សិទ្ធិរបស់លោក នួន ជា ក្នុងការការពារក្ដីរបស់ខ្លួន។ ដោយពិចារណាទៅលើវិសាលភាព និងភាពស្មុគស្មាញនៃរឿងក្ដី និងមូលដ្ឋាននៃបណ្ដឹងសាទុក្ខរបស់លោក នួន ជា វាតម្រូវឲ្យមានការតាក់តែងឯកសារមួយយ៉ាងវែងចៀសមិនរួចឡើយ។

គ. សេដ្ឋកិច្ចតុលាការមិនត្រូវមានទម្ងន់ជាងភាពយុត្តិធម៌នៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីឡើយ

២០. ជាងនេះទៅទៀត មេធាវីការពារក្ដីសូមគូសបញ្ជាក់ថា ទោះបីជាសេដ្ឋកិច្ចតុលាការជាការពិចារណាសំខាន់នៅក្នុងដំណើរការនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីក៏ដោយ ក៏ត្រូវតែមិនឲ្យប៉ះពាល់ដល់ភាពយុត្តិធម៌នៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ឬសិទ្ធិរបស់បុគ្គលក្នុងការទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌នោះឡើយ។ ដូចដែលតុលាការ ECtHR កត់សម្គាល់លើបញ្ហានេះនៅក្នុង*រឿងក្ដី Papadakis តទល់នឹង អតីតសាធារណរដ្ឋម៉ាសេដូនីនៃយូហ្គោស្លាវី* រួចហើយ ក្ដីបារម្ភអំពីលទ្ធភាពនៃការពន្យារពេលនីតិវិធី “មិនអាចជាយុត្តិកម្មចំពោះការកម្រិតដ៏ធ្ងន់ធ្ងរទៅលើសិទ្ធិការពារក្ដីរបស់ដើមបណ្ដឹងនោះទេ” ពីព្រោះ “សិទ្ធិទទួលបានភាពត្រឹមត្រូវនៅក្នុងវិស័យយុត្តិធម៌ គឺចាំបាច់ត្រូវតែមាននៅក្នុងសង្គមប្រជាធិបតេយ្យ ហើយដែលមិនអាចបោះបង់ចោលដើម្បីពន្លឿននីតិវិធីនោះទេ”[30]។ ដូចគ្នានេះដែរនៅក្នុង *រឿងក្ដី OAO Neftyanaya Kompaniya Yukos តទល់នឹង ប្រទេសរុស្ស៊ី* តុលាការ ECtHR បានសម្រេចថា ទាក់ទងនឹងពេលវេលាដែលបែងចែកដល់មេធាវីការពារក្ដីដើម្បីអានសំណុំរឿងនៅមុនពេលសវនាការ ថា “បើទោះជាវា [...] មានសារសំខាន់នៅក្នុងការដំណើរការនីតិវិធីនៅក្នុងល្បឿនមួយល្អ តែវាមិនត្រូវឲ្យប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិនីតិវិធីនៃភាគីណាមួយនោះទេ”[31]។

---

[30] *រឿងក្ដី Papadakis តទល់នឹង អតីតសាធារណរដ្ឋម៉ាសេដូនីនៃយូហ្គោស្លាវី* តុលាការ ECtHR ពាក្យសុំលេខ 50254/07 “សាលក្រម” ចុះថ្ងៃទី២៦ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៣ កថាខណ្ឌ ៩៤ (*សូមមើល* ឯកសារ **E409.1.2**)។

[31] *រឿងក្ដី OAO Neftyanaya Kompaniya Yukos តទល់នឹង ប្រទេសរុស្ស៊ី* តុលាការ ECtHR ពាក្យសុំលេខ 14902/04 “សាលក្រម” ចុះថ្ងៃទី២០ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១១ កថាខណ្ឌ ៥៤០ (*សូមមើល* ឯកសារ **F40/1.1.1.6**)។

២១. នៅក្នុងការសម្រេចរបស់ខ្លួនទៅលើសំណើនេះ អង្គជំនុំជម្រះក៏ត្រូវបែងចែកឱ្យដាច់រវាង "សេដ្ឋកិច្ចតុលាការ" និង "ភាពងាយស្រួលផ្នែកតុលាការ" ដែរ។ នៅក្នុង*រឿងក្តី Burmych និង Ors តទល់នឹង ប្រទេសអ៊ុយក្រែន* តុលាការ ECtHR បានថ្កោលទោសដល់ការបំពារបំពានទៅលើសញ្ញាណនៃ "សេដ្ឋកិច្ចតុលាការ" ទៅតាមពាក្យពេចន៍ដូចខាងក្រោម៖

> ទោះបីមានការថយចុះនូវចំនួនរឿងក្តីដែលរង់ចាំការសម្រេចនៅតុលាការអាចធ្វើឱ្យស្ថានភាពរដ្ឋបាលរបស់ស្ថាប័នមានភាពប្រសើរជាងមុនក្តី តែចំណុចនេះពុំមែនមានន័យថាស្ថានភាពសិទ្ធិមនុស្សនៅទ្វីបអឺរ៉ុបមានភាពប្រសើរជាងមុននោះឡើយ។ ផ្ទុយទៅវិញទេ! តុលាការត្រូវបានបង្កើតឡើងជាពិសេស ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងការរំលោភបំពានទាំងនេះ ក្នុងនាមជាស្ថាប័នតុលាការឯករាជ្យ និងមិនផ្តោតទៅលើស្ថិតិទេ។ [...] **ការខកខានមិនបានដោះស្រាយបញ្ហាករណីរំលោភសិទ្ធិជាសារវ័ន្តទាំងនោះក៏មិនអាចធ្វើចំណាត់ប្រភេទនៅក្រោមសេដ្ឋកិច្ចតុលាការ ប្រសិទ្ធផលតាមផ្លូវតុលាការ** ឬទស្សនវិជ្ជារបស់ Brighton ទេ។ **ចំណុចនេះគ្រាន់តែជាភាពងាយស្រួលផ្នែកតុលាការមួយរយៈខ្លីតែប៉ុណ្ណោះ**[32]។

២២. ហេតុនេះ ការពិចារណាពីបញ្ហាថវិកា ឬផែនការបញ្ចប់របស់ អ.វ.ត.ក មិនគួរក្លាយជាផ្នែកនៃសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះក្នុងការបន្ថែមពេលវេលា និងចំនួនទំព័រកំណត់សម្រាប់ដាក់សារណាបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់លោក នួន ជា ឡើយ។ ហើយកត្តាទាំងនេះក៏មិនអាចស្ថិតក្នុងវង្វង់សមត្ថកិច្ចនៃសេដ្ឋកិច្ចតុលាការដែរ។ ទោះបី "ដំណើរការដ៏មានប្រសិទ្ធភាពរបស់ [អ.វ.ត.ក] កន្លងមកត្រូវបានរំខានដោយរឿងខ្វះខាតថវិកា"[33] ក៏ដោយ ក៏អង្គជំនុំជម្រះធ្លាប់បានសង្កត់ធ្ងន់រួចហើយថា៖

> ដោយហេតុថា ចៅក្រមនៅគ្រប់ពេលទាំងអស់ ជាក់ច្បាស់ណាស់ ត្រូវមានកាតព្វកិច្ចពិចារណាលើប្រសិទ្ធភាពនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ដូច្នេះចៅក្រម ជានិច្ចកាលត្រូវ

---

[32] *រឿងក្តី Burmych និងអ្នកផ្សេងទៀត តទល់នឹង ប្រទេសអ៊ុយក្រែន* តុលាការ ECtHR ពាក្យសុំលេខ 46852/13 និងពាក្យសុំផ្សេងទៀត "សាលក្រម" ចុះថ្ងៃទី១២ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១៧ កថាខណ្ឌ ៣៩ (**ឯកសារភ្ជាប់ ១**) (គូសបញ្ជាក់បន្ថែម)។

[33] ផែនការបញ្ចប់របស់ អ.វ.ត.ក (វិសោធនកម្មទី ២០) ចុះថ្ងៃទី៣១ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៩ កថាខណ្ឌ ១៤ (**ឯកសារភ្ជាប់ ២**)។

អនុវត្តទៅតាមវិសាលភាពនៃច្បាប់ ដែលជាគោលការណ៍ ដែលមានលក្ខណៈសំខាន់ជាងការសន្សំសំចៃផ្នែកថវិកា។ [...] ប្រសិនបើពុំមានថវិកាគ្រប់គ្រាន់ ក្នុងការធានានូវការជំនុំជម្រះដែលច្បាប់បានតម្រូវនោះទេ រាល់កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីត្រូវតែបញ្ចប់ ហើយតុលាការត្រូវបិទទ្វារ។ ដើម្បីរាំងរល់បញ្ហានេះ កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីត្រូវបន្តដោយពុំមានសេចក្តីសម្រេចណាមួយលើអង្គច្បាប់ និងអង្គហេតុ ត្រូវទទួលរងនូវឥទ្ធិពលដោយឥតសមស្របពីបញ្ហាហិរញ្ញវត្ថុឡើយ[34]។

២៣. មេធាវីការពារក្តីកត់សម្គាល់ថា ផែនការបញ្ចប់បច្ចុប្បន្នបានកំណត់ពីតារាងថិរវេលាដែលរំពឹងទុកសម្រាប់ដាក់បណ្តឹងសាទុក្ខប្រឆាំងនឹងសាលក្រមនៅឆ្នាំ២០១៩ ហើយការចេញសាលដីកាត្រឹមបំណាច់ត្រីមាសទីបួន នៅឆ្នាំ២០២០[35]។ ដោយពិចារណាថា អង្គជំនុំជម្រះបានចំណាយពេល ២១ ខែដើម្បីចេញសាលដីកាក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០១ ដែលមានវិសាលភាពចង្អៀតជាងនេះ ជាការពិតដែលថា កាលបរិច្ឆេទដែលរំពឹងទុកសម្រាប់ចេញសាលដីកាក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០២ នឹងត្រូវពន្យារពេលជាច្រើនទៀត។ ហេតុនេះ មេធាវីការពារក្តីពុំគួរត្រូវបានកំណត់កាលបរិច្ឆេទដែលមិនសមហេតុផល និងមិនយុត្តិធម៌សម្រាប់ដាក់សារណាបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ខ្លួន ដើម្បីបំពេញទៅតាមសេចក្តីពិចារណាគោលនយោបាយបច្ចុប្បន្នដែលមិនស្របទៅនឹងសភាពជាក់ស្តែងនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីទាំងនេះទាល់តែសោះនោះទេ ហើយច្បាស់ណាស់ត្រូវតែធ្វើការកែប្រែទើបបាន។

២៤. គួរគូសបញ្ជាក់ផងដែរថា សារណាជាច្រើនរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាមិនស្ថិតក្រោមការរឹតត្បិតនៃសេដ្ឋកិច្ចតុលាការទេ រួមមាន ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរ ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរបន្ថែម និងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពររបស់ខ្លួននៅក្នុងសំណុំរឿង ០០២។ ប្រការនេះធ្វើឲ្យសហព្រះរាជអាជ្ញាមានឥទ្ធិពលយ៉ាងធំធេង ទៅលើកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីទាំងមូល។ លោក

---

[34] ឯកសារ **E284/4/8** "សេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចលើកទីពីររបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ស្តីពីការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនៃសំណុំរឿង ០០២" ចុះថ្ងៃទី២៥ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៦ កថាខណ្ឌ ៧៥។

[35] ផែនការបញ្ចប់របស់ អ.វ.ត.ក (វិសោធនកម្មទី ២០) ចុះថ្ងៃទី៣១ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៩ កថាខណ្ឌ ១២(i) និង ៣៨ សម្រាប់ការដាក់បណ្តឹងសាទុក្ខ និង កថាខណ្ឌ ១២(ii) និង ៣៩ សម្រាប់ការចេញសាលដីកា។

នួន ជា បានជាប់ក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំងតាំងពីឆ្នាំ២០០៧ មកម្ល៉េះ។ ការណ៍ដែលសំណុំរឿង ០០២ ត្រូវបានដំណើរការក្នុងរយៈពេលដ៏យូរបែបនេះ ជាបញ្ហាដែលគាត់មិនអាចត្រួតពិនិត្យបានទាស់តែសោះ។ តាមពិត ប្រសិនបើមានការសង្កត់ធ្ងន់ទៅលើចិរវេលាតាំងពីដំណាក់កាលដំបូងនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ឬការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីដែលមានភាពតំណាងសមហេតុផលចំពោះសំណុំរឿង ០០២ ដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងតាំងពីដំបូងមក ក្តីព្រួយបារម្ភទាំងនេះមានលក្ខណៈសមស្របតិចតួចណាស់នៅពេលនេះ។ នាពេលនេះ បន្ទុកនៃ "សេដ្ឋកិច្ចតុលាការ" មិនគួរដាក់ទៅលើមេធាវីការពារក្តីទេ នៅពេលដែលមេធាវីការពារក្តីមានឱកាសតិចតួចជាងសហព្រះរាជអាជ្ញាក្នុងការការពារក្តី ជាពិសេស ប្រសិនបើការដាក់បន្ទុកនោះនឹងធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិរបស់លោក នួន ជា ក្នុងការការពារក្តីរបស់ខ្លួនប្រកបប្រសិទ្ធភាព។

២៥. ចុងក្រោយ *តាមឆន្ទៈរបស់ខ្លួន* អង្គជំនុំជម្រះក៏ត្រូវបញ្ចៀសការពិចារណាទៅលើវ័យចាស់ជរា និងសុខភាពរបស់លោក នួន ជា ជាបញ្ហាពាក់ព័ន្ធនឹងសេដ្ឋកិច្ចតុលាការដែរ។ នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួនដែលបន្ថែមពេលវេលា និងចំនួនទំព័រកំណត់សម្រាប់ដាក់សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបណ្តឹងសាទុក្ខ អង្គជំនុំជម្រះបានសម្រេចថា វ័យចាស់ជរា និងសុខភាពរបស់ជនជាប់ចោទតម្រូវឲ្យភាគីបំពេញការងារប្រកបដោយការយកចិត្តទុកដាក់[36]។ ទោះជាយ៉ាងណាក្តី វ័យចាស់ជរា និងសុខភាពរបស់លោក នួន ជា គឺជាកត្តាដែលគាត់ និងមេធាវីការពារក្តីតែប៉ុណ្ណោះដែលត្រូវយកមកពិចារណា។ អង្គជំនុំជម្រះមិនអាច និងមិនគួរប្រើប្រាស់កត្តាទាំងនេះ ដើម្បីធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់លទ្ធភាពរបស់លោក នួន ជា ក្នុងការសម្រេចចិត្តពាក់ព័ន្ធនឹងការការពារក្តីរបស់គាត់ ហើយក៏មិនត្រូវឲ្យប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិរបស់លោក នួន ជា ក្នុងការទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ ដោយមានពេលវេលា និងមធ្យោបាយគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីការពារក្តីរបស់ខ្លួនដែរ ជាពិសេសនៅពេលដែលមេធាវីការពារក្តីជាអ្នកដែលសក្តិសមជាងគេ ក្នុងការកំណត់ពីពេលវេលាដែលចាំបាច់ដើម្បីរៀបចំបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់លោក នួន ជា។

II. សំណើសុំពេលវេលា និងចំនួនទំព័របន្ថែម គឺត្រឹមត្រូវ និងសមហេតុផល

---

[36] ឯកសារ F43 សេចក្តីសម្រេចលើការសុំបន្ថែមពេលវេលា និងចំនួនទំព័រសម្រាប់ដាក់សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបណ្តឹងសាទុក្ខក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០២ កថាខណ្ឌ ១០។

ក. សាលក្រម និង សំណុំរឿងមានភាពស្មុគស្មាញ និង ទូលំទូលាយ

១. វិសាលភាពនៃបណ្តឹងសាទុក្ខ

២៦. ទំហំនៃសាលក្រម និងសំណុំរឿងជាមូលដ្ឋានត្រូវបានកត់សម្គាល់យ៉ាងត្រឹមត្រូវ។ ដូចដែលអង្គជំនុំជម្រះនេះបានទទួលស្គាល់នៅពេលសម្រេចបន្ថែមពេលវេលា និងចំនួនទំព័រកំណត់សម្រាប់ដាក់សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបណ្តឹងសាទុក្ខថា៖

> សាលក្រមរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ដែលមានចំនួន ៤.១០១ ទំព័រ ជាភាសាខ្មែរ ២.៣៨៧ ទំព័រ ជាភាសាអង់គ្លេស និង ២.៨២៨ ទំព័រ ជាភាសាបារាំង គឺជាសាលក្រមដែលវែងជាងគេបំផុត ដែលបានធ្វើឡើងនៅ អ.វ.ត.ក ហើយទំហំនេះគឺប្រហាក់ប្រហែលនឹងសាលក្រមនានា នៅក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌមួយចំនួនដែលស្មុគស្មាញជាងគេ ដែលត្រូវបានជំនុំជម្រះនៅចំពោះមុខតុលាការអន្តរជាតិផ្សេងទៀត។ **ទំហំ និងភាពស្មុគស្មាញដែលមិនធ្លាប់មានពីមុន** នៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០២ ត្រូវបានគូសបញ្ជាក់តាមរយៈកត្តានានាដូចជារយៈពេលនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីសវនាការ ចំនួនសាក្សី អ្នកជំនាញ និងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ដែលបានមកផ្តល់ភស្តុតាងនៅក្នុងសវនាការ ចំនួនវត្ថុតាងដែលបានដាក់ និងដែលត្រូវបានអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងធ្វើការពិចារណា វិសាលភាពភូមិសាស្ត្រ និងពេលវេលានៃបទចោទ និងភាពថ្មីប្លែកនៃបញ្ហាមួយចំនួន ដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់នៅក្នុងសវនាការ ជាលើកដំបូងបំផុតសម្រាប់ អ.វ.ត.ក[37]។

២៧. បណ្តឹងសាទុក្ខរបស់លោក នួន ជា ក៏មានភាពទូលំទូលាយដូចគ្នាដែរ ដោយមេធាវីការពារក្តីបានបង្ហាញកំហុសយ៉ាងហោចណាស់ចំនួន ៥៤៣ ដែលកើតមាននៅក្នុងសាលក្រម និងដំណើរការនីតិវិធីជំនុំជម្រះក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០២ ដែលបានដាក់នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសម្រាប់ពិនិត្យលើបណ្តឹងសាទុក្ខ រួមទាំង សេចក្តីសម្រេចចំនួន ២៤ ដែលបានចេញក្នុង

---

[37] ឯកសារ F43 សេចក្តីសម្រេចលើការសុំបន្ថែមពេលវេលា និងចំនួនទំព័រសម្រាប់ដាក់សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបណ្តឹងសាទុក្ខក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០២ កថាខណ្ឌ ៨ (គូសបញ្ជាក់បន្ថែម)។

អំឡុងពេលជំនុំជម្រះ[38]។ ជាការប្រៀបធៀបគឺថា សេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីបណ្ដឹងសាទុក្ខរបស់មេធាវីការពារក្ដីប្រឆាំងនឹងសាលក្រមក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០១ មានមូលដ្ឋានបណ្ដឹងសាទុក្ខចំនួន ២២៣[39]។

២៨. អង្គជំនុំជម្រះធ្លាប់បានសម្រេចពីមុនមកថា "ការពន្យារពេលដែលស្នើឡើងសម្រាប់ [...] សារណាបណ្ដឹងសាទុក្ខ ត្រូវស្របគ្នាទៅនឹងទំហំនៃបណ្ដឹងសាទុក្ខរបស់ម្ចាស់បណ្ដឹងសាទុក្ខ"[40]។ ហេតុនេះ ការពន្យារពេល និងបន្ថែមចំនួនទំព័រត្រូវតែផ្ដោតទៅលើវិសាលភាពដែលបានស្នើឡើងនៃបណ្ដឹងសាទុក្ខរបស់មេធាវី ដោយផ្ដល់នូវពេលវេលា និងចំនួនទំព័រគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីបង្ហាញពីមូលដ្ឋាននីមួយៗ អនុលោមទៅតាមវិធានផ្ទៃក្នុង[41]។ ហេតុនេះ និងស្របគ្នាទៅនឹងវិសាលភាពនៃបណ្ដឹងសាទុក្ខនេះ មេធាវីត្រូវការយ៉ាងសមរម្យនូវពេលវេលាយ៉ាងហោចណាស់ ១០,៥ ខែ ចាប់ពីពេលដាក់សេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីបណ្ដឹងសាទុក្ខ (គឺ បន្ថែមរយៈពេល ៨,៥ ខែ) ចំនួន ១.០០០ ទំព័រ (គឺ បន្ថែមចំនួន ៩៧០ ទំព័រ) ដើម្បីដាក់សារណាបណ្ដឹងសាទុក្ខរបស់ខ្លួន។

២. ពុំមានបណ្ដឹងសាទុក្ខបន្ទាន់បង្គំ

២៩. ជាផ្នែកបណ្ដឹងសាទុក្ខរបស់ខ្លួន មេធាវីការពារក្ដីបានបង្ហាញថាមានសេចក្ដីសម្រេចចំនួន ២៤ ត្រូវបានចេញក្នុងអំឡុងពេលកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីជំនុំជម្រះក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០២ ដែល

---

[38] ឯកសារ **E465/3/1** សេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីបណ្ដឹងសាទុក្ខ ទំព័រ ១០។ មូលដ្ឋាន ៩ រៀបរាប់នូវសេចក្ដីសម្រេចនានាដូចតទៅ៖ E336/3, E346/2/2, E346/3, E347/4, E350/8, E367, E370/4, E380/2, E388, E395/1, E396/4, E399/5, E405/2, E408/4, E408/5, E409/3, E415, E416/4, E418/3, E443/10, E444/1, E449/3/6, E457/6, E459។

[39] ឯកសារ **F36** "បណ្ដឹងសាទុក្ខរបស់ នួន ជា ប្រឆាំងនឹងសាលក្រម ក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០១" ចុះថ្ងៃទី២៩ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៤ ("សារណាបណ្ដឹងសាទុក្ខរបស់ នួន ជា នៅក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០១")។

[40] ឯកសារ **F3/3** "សេចក្ដីសម្រេចលើសំណើរបស់មេធាវីការពារក្ដីសុំពន្យារពេល និងបន្ថែមចំនួនទំព័រលើសេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីបណ្ដឹងសាទុក្ខ និងសារណានៃបណ្ដឹងសាទុក្ខ" ចុះថ្ងៃទី២៩ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៤ ("សេចក្ដីសម្រេចលើការពន្យារពេល និងបន្ថែមទំព័រ នៅក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០១") កថាខណ្ឌ ១០។

[41] *សូមមើល* ជាពិសេស វិធាន ១០៥(៣) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

ខ្លួនយល់ថា បានរំលោភបំពានទៅលើសិទ្ធិរបស់លោក នួន ជា ក្នុងការទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌។ ដោយសារពុំអាចដាក់បណ្តឹងសាទុក្ខបន្ទាន់បង្ហំនៅ អ.វ.ត.ក បាន ប្រការនេះមានន័យថា សេចក្តីសម្រេចទាំងនេះនឹងត្រូវលើកឡើងនៅក្នុងសារណាបណ្តឹងសាទុក្ខវិញ។ ប្រសិនបើអាចប្តឹងសាទុក្ខទៅលើសេចក្តីសម្រេចទាំងនោះក្នុងអំឡុងពេលជំនុំជម្រះបាន មេធាវីការពារនឹងទទួលបានផលប្រយោជន៍ពីការកំណត់ចំនួន ៣០ ទំព័រសម្រាប់បណ្តឹងសាទុក្ខបន្ទាន់បង្ហំនីមួយៗមិនខាន[42]។ ទាក់ទិននឹងចំនួនសេចក្តីសម្រេចផ្នែកនីតិវិធីដែលរងការជំទាស់ដែលបានលេចឡើងនៅក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីជំនុំជម្រះក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០២ ចំណុចនេះត្រូវបញ្ចូលទៅក្នុងសារណាដែលមានចំនួនដល់ទៅ ៧២០ ទំព័រឯណោះ។

៣០. អង្គជំនុំជម្រះនេះបានសង្កត់ធ្ងន់ថា បណ្តឹងសាទុក្ខប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចទាំងនេះ "ត្រូវបង្ហាញពី*ការប៉ះពាល់*ជានិរន្តរបស់ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខ។ ដូច្នេះ បណ្តឹងសាទុក្ខនៃសេចក្តីសម្រេចនេះ ត្រូវតែជាប់ទាក់ទងទៅទង្វីករណ៍មួយ ឬច្រើននៃបណ្តឹងសាទុក្ខលើសាលក្រម"[43]។ នាពេលនេះ ដោយសារសាលក្រមបានចេញរួចហើយ ផលប៉ះពាល់ពេញលេញនៃសេចក្តីសម្រេចផ្នែកនីតិវិធី ដែលបានចេញក្នុងអំឡុងពេលនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីជំនុំជម្រះបានលេចចេញជារូបរាង ដូចបានបង្ហាញនៅក្នុងសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ខ្លួន[44]។ ហេតុនេះ មេធាវីការពារក្តីត្រូវការបន្ថែមចំនួនទំព័រយ៉ាងសមរម្យ ដើម្បីលើកឡើងនូវសេចក្តីសម្រេចទាំងនោះមួយម្តងៗ។

៣. ទិន្នន័យប្រៀបធៀប

៣១. នៅថ្ងៃទី២៨ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៩ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានចេញសាលក្រមដែលមានចំនួន ២.២៥៩ ទំព័រ ទៅលើសំណុំរឿង ០០២/០២ រយៈពេល ២៦ ខែ ក្រោយពេលបញ្ចប់សវនាការ

---

[42] ឯកសារ **F9** សេចក្តីសម្រេចលើកទីពីរលើការបន្ថែមពេលវេលា និងចំនួនទំព័រកំណត់ក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០១ កថាខណ្ឌ ១៦។

[43] ឯកសារ **F9** សេចក្តីសម្រេចលើកទីពីរលើការបន្ថែមពេលវេលា និងចំនួនទំព័រកំណត់ក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០១ កថាខណ្ឌ ១៦។

[44] ឯកសារ **E465/3/1** សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបណ្តឹងសាទុក្ខ ទំព័រ ១០ មូលដ្ឋាន ៩។

លើអង្គសេចក្តី និង រយៈពេល ២១ ខែ ក្រោយពេលធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានបញ្ចប់កិច្ចពិភាក្សាដេញដោល[45]។ ទាំងចំនួនទំព័រ និងពេលវេលាដែលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានចំណាយដើម្បីចេញសាលក្រមនេះបង្ហាញពីវិសាលភាព និងភាពស្មុគស្មាញនៃបញ្ហានានាដែលពាក់ព័ន្ធ។

៣២. សំណុំរឿង ០០២/០២ គ្របដណ្តប់ទៅលើបទចោទចំនួន ២២ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងគោលនយោបាយនៅទូទាំងប្រទេសចំនួនប្រាំ ទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មចំនួនប្រាំបី និង ព្រឹត្តិការណ៍ដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់រាប់មិនអស់នៅក្នុងសម័យកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យទាំងមូល។ ភស្តុតាងចំនួនប្រហែល ១១.០០០ ត្រូវបានទទួលយកជាភស្តុតាង ហើយសាក្សីចំនួន ១៧២ បានមកផ្តល់សក្ខីកម្ម។ លោក នួន ជា មានការផ្តន្ទាទោសយ៉ាងហោចណាស់ ៧៨ ជាមួយនឹងការរាប់ដាច់ដោយឡែកចំនួនជិត ៣០០ ទោះបីជាលក្ខណៈពុំច្បាស់លាស់នៃសាលក្រម ធ្វើឲ្យមានការប្រឈមនៅក្នុងការកំណត់យ៉ាងពិតប្រាកដក៏ដោយ។ម្យ៉ាងវិញទៀត សំណុំរឿង០០២/០១ បានដោះស្រាយបទចោទចំនួនប្រាំមួយ គោលនយោបាយចំនួនមួយ (ការផ្លាស់ទីលំនៅប្រជាជន ដំណាក់កាលទី ១ និងផ្នែកនៃដំណាក់កាលទី ២) និងទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មចំនួនមួយ។ វត្ថុតាងចំនួនតិចជាង ៦.០០០ ត្រូវបានទទួលយក ហើយសាក្សីចំនួន ៥៨ នាក់ត្រូវបានកោះហៅមកផ្តល់សក្ខីកម្ម។ សាលក្រមសំណុំរឿង ០០២/០១ ក៏ជាចំណែកតូចមួយនៃចំនួនទំព័រនៃសាលក្រមសំណុំរឿង ០០២/០២ ផងដែរ។ តែអង្គជំនុំជម្រះនៅតែយល់ឃើញថា ការបន្ថែមពេលវេលា និងចំនួនទំព័រនឹង "ចាំបាច់ត្រូវបានអនុញ្ញាត ដោយសំអាងទៅលើទំហំ និងភាពស្មុគស្មាញ" នៃសំណុំរឿងនោះ[46]។ ហេតុនេះ ចំណុចនេះមានភាពពាក់ព័ន្ធនឹងសំណុំរឿងនេះ។

៣៣. ខាងក្រោមនេះ មេធាវីការពារក្តីបានរៀបចំការប៉ាន់ស្មានពីពេលវេលា និងចំនួនទំព័រដែលចាំបាច់សម្រាប់រៀបចំសារណាបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ខ្លួន ដើម្បីលើកឡើងនូវបញ្ហាទាំងអស់ដែលបានកើតឡើងនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០២ ដោយប្រៀបធៀបទៅនឹងសំណុំរឿង ០០២/០១៖

---

[45] ឯកសារ **E465** សាលក្រម កថាខណ្ឌ ១៣។

[46] ឯកសារ **F3/3** សេចក្តីសម្រេចលើការពន្យារពេល និងបន្ថែមទំព័រ នៅក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០១ កថាខណ្ឌ ១០។

	ចំនួនទំព័រក្នុងសាលក្រម	ពេលវេលាសម្រាប់សារណាបណ្តឹងសាទុក្ខ (ពីពេលដាក់សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបណ្តឹងសាទុក្ខ)	ចំនួនទំព័រសម្រាប់សារណាបណ្តឹងសាទុក្ខ
សំណុំរឿង ០០២/០១	៦២៣	៩០ ថ្ងៃ	២៧៩ ទំព័រ
សំណុំរឿង ០០២/០២	២.២៥៩	៣២៤ ថ្ងៃ	៩៧២ ទំព័រ
ចំនួនដងដែលសាលក្រមសំណុំរឿង ០០២/០២ ច្រើនជាងសាលក្រមសំណុំរឿង ០០២/០១	៣,៦		

៣៤. ដោយផ្អែកលើការគណនានេះ មេធាវីការពារក្តីទទួលការអនុញ្ញាតយ៉ាងហោចណាស់ ៣២៤ ថ្ងៃ (គឺ ប្រហែល ១១ ខែ) និង ចំនួនទំព័រអប្បបរមាចំនួន ៩៧២ សម្រាប់រៀបចំសារណាបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ខ្លួន។ នៅពេលរាប់ចំនួន ៣០ ទំព័របន្ថែម ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងសេចក្តីសម្រេចផ្នែកនីតិវិធីនីមួយៗក្នុងចំណោមសេចក្តីសម្រេចចំនួន ២៤ ដែលមិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឲ្យប្តឹងសាទុក្ខបន្ទាន់បង្ហំក្នុងអំឡុងពេលកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីជំនុំជម្រះ ការអនុញ្ញាតចំនួនទំព័រសម្រាប់សារណាបណ្តឹងសាទុក្ខកើនដល់ទៅចំនួន ១.៦៩២ ទំព័រ។

៣៥. ថ្វីត្បិតតែយ៉ាងនេះក្តី ទោះបីមេធាវីការពារក្តីត្រូវទទួលបានចំនួនទំព័រគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីរៀបចំមូលដ្ឋាននៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ខ្លួនក៏ដោយ ក៏មេធាវីការពារក្តីទទួលស្គាល់យ៉ាងពេញលេញថា គុណភាពនៃសារណាបណ្តឹងសាទុក្ខពុំមែនអាស្រ័យទៅលើប្រវែងរបស់វាទេ[47]។ ដោយសារសំអាងហេតុនេះ និងដោយសារគិតទៅដល់ចំនួន និងភាពស្មុគ្រស្មាញនៃបញ្ហានានាក្នុងបណ្តឹងសាទុក្ខ មេធាវីការពារក្តីស្នើសុំការអនុញ្ញាតត្រឹមតែ ១.០០០ ទំព័រប៉ុណ្ណោះ។ នេះជាកម្រិតអប្បបរមាដែលចាំបាច់ដើម្បីរៀបចំសារណាបណ្តឹងសាទុក្ខស៊ីចង្វាក់ ដែលគោរពដល់សិទ្ធិរបស់លោក នួន ជា ដើម្បីធ្វើការការពារក្តីយ៉ាងមានប្រសិទ្ធភាព។ ការសម្រេចអនុញ្ញាតតិចជាងនេះនឹងតម្រូវឱ្យមេធាវីការពារក្តីត្រូវបោះបង់ចោលមូលដ្ឋាននៃបណ្តឹងសាទុក្ខដែលបានរៀបចំដោយប្រុងប្រយ័ត្នរួចទៅហើយ ដែលបានបង្ហាញនៅក្នុងសេចក្តីជូនដំណឹង។

៣៦. ជាការសំខាន់គឺថា អង្គជំនុំជម្រះគួរគោរពដល់ការវាយតម្លៃផ្ទាល់របស់មេធាវីការពារក្តីចំពោះពេលវេលា និងចំនួនទំព័រដែលចាំបាច់សម្រាប់ការអនុវត្តន៍សិទ្ធិរបស់លោក នួន ជា យ៉ាងមានប្រសិទ្ធភាព។ នៅក្នុងបរិបទនៃទំហំ និងវិសាលភាពទូទៅនៃសំណុំរឿង ០០២/០២ ការស្នើសុំបន្ថែមពេល និងចំនួនទំព័រជារឿងសមហេតុផល។ ការពិត ដោយរម្លឹកថា មេធាវីការពារក្តីបានបង្ហាញកំហុសចំនួន ៥៤៣ នៅក្នុងសាលក្រមរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង សារណាបណ្តឹងសាទុក្ខដែលមានចំនួន ១.០០០ ទំព័រ នឹងតម្រូវឱ្យមេធាវីការពារក្តីត្រូវរៀបចំ និងឆ្លើយតបយ៉ាងសមស្របចំពោះកំហុសនីមួយៗត្រឹមតែ ១,៨ ទំព័រប៉ុណ្ណោះ។ ជាការប្រៀបធៀប សហព្រះរាជអាជ្ញានឹងមានសិទ្ធិដាក់សារណាដែលមានចំនួន ៣០ ទំព័រដើម្បីគាំទ្រដល់មូលដ្ឋានតែមួយគត់នៃបណ្តឹងសាទុក្ខ។ ហេតុនេះ ការបន្ថែមពេលវេលា និងចំនួនទំព័រក៏ជាការចាំបាច់ផងដែរ ដើម្បីរក្សាសមភាពក្នុងការតទល់ក្នុងរឿងក្តី។

៣៧. តារាងខាងក្រោមបង្ហាញអំពីផលវិបាកជាក់ស្តែងការកំណត់ចំនួន ១.០០០ ទំព័រ សម្រាប់ដាក់សារណាបណ្តឹងសាទុក្ខ និង បង្ហាញថា នៅពេលបំបែកក្នុងចំណោមផ្នែកចំនួន ២១ នៃសេចក្តី

---

[47] *សូមមើលឧទាហរណ៍* សេចក្តីសម្រេចលើការបន្ថែមចំនួនអក្សរកំណត់ក្នុង *រឿងក្តី Karadžić* ទំព័រ ២។

ជូនដំណឹងអំពីបណ្ដឹងសាទុក្ខ ការកំណត់ចំនួន ១.០០០ ទំព័រ កាន់តែសមហេតុសមផលទៅទៀត។

#	ផ្នែកនៃសេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីបណ្ដឹងសាទុក្ខ	ទំព័រពាក់ព័ន្ធនៅក្នុងសាលក្រម[48]	ចំនួននៃការផ្ដន្ទាទោស	ចំនួនមូលដ្ឋាននៃបណ្ដឹងសាទុក្ខ	ចំនួនទំព័រដែលបែងចែកក្នុងមួយផ្នែកៗ ទៅតាមគម្រោងកំណត់ ចំនួន ១.០០០ ទំព័រ
១.	ផ្នែក ១. កំហុសដែលធ្វើឲ្យមោឃភាពសាលក្រមទាំងមូល	២.២៥៩	៧៨	១១	៧១
២.	សិទ្ធិទទួលការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌	២.២៥៩	៧៨	២៥	១២៩
៣.	បរិបទប្រវត្តិសាស្ត្រ និង រចនាសម្ព័ន្ធទំនាក់ទំនងការងារ និង រចនាសម្ព័ន្ធរដ្ឋបាលរបស់បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា	១៩៦	៧៨	៩	២៣
៤.	តួនាទី និង មុខងាររបស់ នួន ជា	២៧	៧៨	៥	១៨
៥.	ធាតុផ្សំរួម	៤៦	៧៨	១១	៤១
៦.	ច្បាប់ជាធរមាន	៦៨	៧៨	១២	៣៥
៧.	គោលបំណងរួម	១៨០	៧៨	៣៣	៧៦
៨.	សត្វក្រពើ	១០២	៧៨	២៥	៥៩

---

[48] ការគណនាចំនួនទំព័រនៅក្នុងសាលក្រមពាក់ព័ន្ធនឹងផ្នែកជាក់លាក់នៃសេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីបណ្ដឹងសាទុក្ខ រួមមានទំព័រពាក់ព័ន្ធទាំងអស់នៅក្នុងសាលក្រមដែលត្រូវបានលើកឡើងដោយផ្នែកនោះ។ ឧទាហរណ៍ តួលេខចំនួន ២៧០ ទំព័រដែលផ្ដល់ទាក់ទិននឹងសហករណ៍ត្រាំកក់ តំណាងនូវចំនួនទំព័រនៃផ្នែក ១០.១ ផ្នែក ១៦.៤.១ ផ្នែក ១៧.១.២.១ និង ផ្នែក ១៧.២.២.១។

៩.	ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌជាបុគ្គល	៥១	៧៨	៣១	៥៩
១០.	សហករណ៍ត្រាំកក់	២៧០	៦	៣០	៣៨
១១.	ការដ្ឋានការងារទំនប់ត្រពាំងថ្ម	១៧៣	៦	២២	៣៨
១២.	ការដ្ឋានការងារទំនប់ ១ មករា	១៦៦	៦	៥២	៣៨
១៣.	ទីតាំងសាងសង់ព្រលានយន្តហោះកំពង់ឆ្នាំង	១១៤	៥	៣៣	៣៨
១៤.	មន្ទីរសន្តិសុខ ស-២១	៣១៨	៩	៥១	៤៩
១៥.	មន្ទីរសន្តិសុខក្រាំងតាចាន់	១៦០	៨	៣១	៣៨
១៦.	មន្ទីរសន្តិសុខអូរកន្សែង	១១១	៦	២១	២៦
១៧.	មន្ទីរសន្តិសុខភ្នំក្រោល	១០២	៧	១៦	២៣
១៨.	ការប្រព្រឹត្តិលើពុទ្ធសាសនិក	២៩	១	៩	១៨
១៩.	ការប្រព្រឹត្តិលើជនជាតិចាម	១០៩	៧	៤១	៥៥
២០.	ការប្រព្រឹត្តិលើជនជាតិវៀតណាម	៩២	៤	២៤	៥៥
២១.	ការប្រព្រឹត្តិលើអតីតមន្ត្រីសាធារណរដ្ឋខ្មែរ	៤៨៩[49]	៥	២០	៣២

[49] សេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងស្តីពីការប្រព្រឹត្តិលើអតីតមន្ត្រីសាធារណរដ្ឋខ្មែរ ត្រូវបានបញ្ចូលនៅក្នុងកថាខណ្ឌតែមួយ (កថាខណ្ឌ ៣៥២១)។ ទោះជាយ៉ាងណាក្តី ជើងទំព័រ ១១៨៤១ យោងទៅលើផ្នែកទាំងមូលនៃសាលក្រម៖ "ផ្នែក ១០.១៖ សហករណ៍ត្រាំកក់ ផ្នែក ១១.២៖ ការដ្ឋានការងារទំនប់ ១ មករា ផ្នែក ១២.២៖ មន្ទីរសន្តិសុខ ស-២១ ផ្នែក ១២.៣៖ មន្ទីរសន្តិសុខក្រាំងតាចាន់។ សូមមើលផងដែរ ផ្នែក ១៦.៤.៣.៤៖ គោលបំណងរួម៖ ការកំណត់គោលដៅទៅលើក្រុមជាក់លាក់៖ អតីតអ្នករដ្ឋការនៃរបបសាធារណរដ្ឋខ្មែរ"។ តួលេខនៃចំនួន ៤៨៩ ទំព័រ គឺជាចំនួនសរុបនៃទំព័រទាំងអស់ដែលបានយោងទៅជើងទំព័រនេះ ព្រមទាំងចំនួនទំព័រដែលពាក់ព័ន្ធដោយផ្ទាល់នៅក្នុងផ្នែក ១៩៖ ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់ នួន ជា។

២២.	បទបញ្ញត្តិស្តីពីការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍	៩៥	២	៣៨	៥៣

៣៨. ដូចបានបង្ហាញនៅក្នុងតារាងខាងលើ ការកំណត់ចំនួន ១.០០០ ទំព័រ មិនត្រឹមតែមានភាពសមហេតុសមផលប៉ុណ្ណោះទេ តែក៏នឹងតម្រូវឱ្យមេធាវីការពារក្តីត្រូវចំណាយថាមពល និងធនធានជាច្រើនបន្ថែមទៀត ក្នុងការរៀបចំសារណាដែលស៊ីចង្វាក់គ្នាជាខ្លាំង។ ដើម្បីផ្តល់នូវឧទាហរណ៍រឹងមាំមួយ តាមរយៈការបង្ហាញនូវការប្រឈមនេះ សាលក្រមបានចំណាយដល់ទៅចំនួន ១៦៦ ទំព័រ ដល់ការដ្ឋានការងារទំនប់ ១ មករា ដែលអង្គជំនុំជម្រះបានសន្និដ្ឋានថាលោក នួន ជា មានពិរុទ្ធភាពចំពោះបទល្មើសចំនួនប្រាំមួយនៃឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ។ មេធាវីការពារក្តីនឹងបង្កើតនូវមូលដ្ឋានចំនួន ៥២ នៃបណ្តឹងសាទុក្ខដែលពាក់ព័ន្ធនឹងទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មនេះនៅក្នុងផ្នែកដែលមានត្រឹមតែចំនួន ៣៨ ទំព័រ ដែលមូលដ្ឋានមួយនៃបណ្តឹងសាទុក្ខត្រូវចំណាយចំនួន ០,៧ ទំព័រ។

៣៩. ការអនុញ្ញាតតិចជាង ១.០០០ ទំព័រនឹងបង្កើនហានិភ័យដែលបង្ខំដល់មេធាវីការពារក្តីដើម្បីទម្លាក់ចោលមូលដ្ឋានបណ្តឹងសាទុក្ខ ដោយសារតែពុំមានពេលវេលា និងចំនួនទំព័រគ្រប់គ្រាន់ដូចដែលមេធាវីការពារក្តីត្រូវបានបង្ខំឱ្យធ្វើបែបនេះរួចមកហើយក្នុងអំឡុងនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីលើបណ្តឹងសាទុក្ខក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០១[50]។ ជាការពិតដែលមិនអាចប្រកែកបានគឺថា មេធាវីការពារក្តីមិនគួរត្រូវបានបង្ខំឱ្យជ្រើសរើសរវាងមូលដ្ឋាននៃបណ្តឹងសាទុក្ខ និងទឡ្ហីករណ៍សំខាន់ៗក្នុងការគាំទ្រដល់បណ្តឹងសាទុក្ខ ដោយសារការកំណត់ចំនួនទំព័រនោះទេ។

ខ. បញ្ហានានានៅក្នុងបណ្តឹងសាទុក្ខជាបញ្ហាថ្មីប្លែក និងស្មុគស្មាញ

៤០. សំណុំរឿង ០០២/០២ បានបង្កើតបញ្ហាផ្នែកអង្គច្បាប់ថ្មីៗជាច្រើនដែលមិនត្រូវបានយកមកដោះស្រាយពីមុនមក ដោយតុលាការ ឬសាលាក្តីព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ មិនត្រឹមតែនៅ អ.វ.ត.ក ប៉ុណ្ណោះទេ។ ចំណុចទាំងនេះរួមមាន តែមិនកម្រិតត្រឹម៖

---

[50] ឯកសារ F13 "សំណើបន្ទាន់ សុំការពិចារណាឡើងវិញលើចំនួនទំព័រកំណត់លើបណ្តឹងសាទុក្ខប្រឆាំងនឹងសាលក្រមនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០១" ចុះថ្ងៃទី០២ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៤ កថាខណ្ឌ ២។

- មូលដ្ឋានដែលមានការរើសអើងចំពោះការវាយប្រហារដែលត្រូវបានចាត់ទុកជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ
- និយមន័យនៃពាក្យ “ប្រជាជនស៊ីវិល” សម្រាប់គោលបំណងនៃឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ដែលប្រជាជនមួយផ្នែកធំនៅតំបន់មួយគឺជាសមាជិកកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ
- អំពើជាមូលដ្ឋានដែលបានបង្កើតជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិក្នុងឆ្នាំ១៩៧៥
- ភាពអាចយកមកអនុវត្តបាន និងភាពអាចប្រមើលមើលបាននៃឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិនៃអំពើមនុស្សឃាតដោយមានចេតនាប្រយោលនៅឆ្នាំ១៩៧៥
- ផលប៉ះពាល់នៃស្ថានភាពបន្ទាន់ស្តីពីការកំណត់ជាបទល្មើសចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មមួយចំនួនដែលលោក នួន ជា ត្រូវបានផ្តន្ទាទោស
- ភាពស្របច្បាប់នៃការកំណត់ជាបទល្មើសឡើងវិញនូវអង្គហេតុនានាក្នុងដំណាក់កាលពិភាក្សាដើម្បីចេញសេចក្តីសម្រេច ដោយមិនបានជូនដំណឹងជាមុនដល់ជនជាប់ចោទ និង
- និយមន័យនៃអាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំ។

៤១. ទាំងនេះជាបញ្ហាស្មុគស្មាញដែលតម្រូវឲ្យមានពេលវេលា និងចំនួនទំព័រជាច្រើន ប្រសិនបើបញ្ហាទាំងនេះពិតជាត្រូវបានយកមកដោះស្រាយយ៉ាងស៊ីជម្រៅមែននោះ។ ការបន្ថែមពេលវេលា និងចំនួនទំព័រទៅតាមការស្នើសុំ នឹងអនុញ្ញាតឲ្យមេធាវីការពារក្តីអាចធ្វើបែបនោះបាន គឺថា ដើម្បីដាក់ជូនអង្គជំនុំជម្រះនូវព័ត៌មានទាំងអស់ដែលពាក់ព័ន្ធ ដើម្បីឲ្យអង្គជំនុំជម្រះចេញសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួនទៅលើបញ្ហាពិសេសៗ និងសំខាន់ៗទាំងនេះ។

គ. បទដ្ឋានសម្រាប់ការពិនិត្យលើបណ្តឹងសាទុក្ខដែលតម្រូវឲ្យលើកឡើងនូវទឡ្ហីករណ៍យ៉ាងទូលំទូលាយ

៤២. បទដ្ឋានសម្រាប់ការពិនិត្យលើបណ្តឹងសាទុក្ខនៅ អ.វ.ត.ក តម្រូវឲ្យលើកឡើងនូវទឡ្ហីករណ៍យ៉ាងទូលំទូលាយ។ ដូចដែលអង្គជំនុំជម្រះបានពន្យល់នៅក្នុងសាលដីកាលើសំណុំរឿង ឌុច ថា៖

នៅពេលដែលអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលរកឃើញថា មានកំហុសអង្គច្បាប់នៅក្នុងសាលក្រមរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ដែលកើតចេញពីការភ័ន្តច្រឡំក្នុងការអនុវត្តនូវបទដ្ឋានផ្លូវច្បាប់នោះ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលនឹងត្រូវកំណត់នូវបទដ្ឋានផ្លូវច្បាប់ដ៏ត្រឹមត្រូវមួយហើយត្រូវពិនិត្យឡើងវិញ នូវផ្នែកសំអាងហេតុដែលពាក់ព័ន្ធរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង។ ការធ្វើបែបនេះ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលមិនត្រឹមតែកែតម្រូវកំហុសអង្គច្បាប់ប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងអនុវត្តនូវបទដ្ឋានផ្លូវច្បាប់ដោយត្រឹមត្រូវចំពោះភស្តុតាងដែលមាន នៅក្នុងកំណត់ហេតុនៃការជំនុំជម្រះ ហើយក្នុងករណីចាំបាច់ត្រូវកំណត់ ថាតើខ្លួនជឿជាក់លើបទដ្ឋានពាក់ព័ន្ធនៃការបង្ហាញភស្តុតាងទាក់ទងទៅនឹងសំអាងហេតុ ដែលត្រូវបានជំទាស់ដោយភាគីណាមួយនៅមុនពេល ដែលសំអាងហេតុនេះត្រូវបានទទួលយកនៅក្នុងដំណាក់កាលបណ្តឹងសាទុក្ខដែរ ឬយ៉ាងណា[51]។

៤៣. លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យនេះមានន័យថា ភាគីប្តឹងសាទុក្ខត្រូវតែអាចបង្កើតជាមូលដ្ឋាននីមួយៗនៃបណ្តឹងសាទុក្ខ និងផ្តល់ព័ត៌មានគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីជួយអង្គជំនុំជម្រះក្នុងការពិនិត្យលើបណ្តឹងសាទុក្ខ។ កាតព្វកិច្ចនេះកាន់តែធំធេង នៅពេលពាក់ព័ន្ធនឹងកំហុសលើអង្គច្បាប់និងអង្គហេតុចម្រុះគ្នា ដោយសារប្រការទាំងនេះតម្រូវឲ្យមានការពន្យល់ពីសេចក្តីសន្និដ្ឋានអង្គច្បាប់ដែលមានកំហុសឆ្គង ផលប៉ះពាល់របស់វាទៅលើសេចក្តីសន្និដ្ឋានអង្គហេតុជាច្រើន និងតាមវិធីដែលទទួលបានលទ្ធផលផ្សេងពីនេះ ប្រសិនបើយកបទដ្ឋានផ្លូវច្បាប់ត្រឹមត្រូវមកអនុវត្ត។ ដោយហេតុថា មូលដ្ឋានភាគច្រើននៃបណ្តឹងសាទុក្ខដែលបានលើកឡើងនៅក្នុងសេចក្តីជូនដំណឹងរបស់លោក នួន ជា ជាកំហុសចម្រុះគ្នានោះ មេធាវីការពារក្តីនឹងត្រូវការពេលវេលា និងចំនួនទំព័របន្ថែមទៀតដើម្បីរៀបចំការការពារក្តីរបស់ខ្លួន។

៤៤. នៅក្នុងសាលដីកាសំណុំរឿង ០០២/០១ ក្រោយតែពីពេលធ្វើការវិភាគលើអង្គហេតុយ៉ាងប្រុងប្រយ័ត្នប៉ុណ្ណោះ ទើបអង្គជំនុំជម្រះអាចធ្វើការលើកលែងការចោទប្រកាន់មួយចំនួន[52]។

---

[51] *សំណុំរឿង ០០១* ឯកសារ **F28** "សាលដីកា" ចុះថ្ងៃទី០៣ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១២ កថាខណ្ឌ ១៦ (គូសបញ្ជាក់បន្ថែម)។

[52] ឯកសារ **F36** សារណាបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ នួន ជា នៅក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០១ កថាខណ្ឌ ៥៣៧, ៦៣១ និង ៧០៤។

ស្រដៀងគ្នាដែរ អង្គជំនុំជម្រះត្រូវចំណាយពេលស្តាប់សក្ខីកម្មពេញមួយថ្ងៃទើបអាចកំណត់ថាតើ សាក្សី សំ សិទ្ធី ដែលបានផ្តល់សក្ខីកម្មជាចម្បងអំពីព្រឹត្តិការណ៍ជាក់លាក់មួយ "ពុំអាចជឿជាក់ និងទុកចិត្តបាន"[53]។ ឧទាហរណ៍ទាំងនេះបង្ហាញថា ដើម្បីលើកឡើងនូវទឡ្ហីករណ៍ដែលអាចទទួលយកបាន និងបំពេញទៅតាមបទដ្ឋាននៃការពិនិត្យលើបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់អង្គជំនុំជម្រះ មេធាវីការពារក្តីត្រូវការពេលវេលា និងចំនួនទំព័របន្ថែមយ៉ាងច្រើនលើសពីការកំណត់ពេលវេលា និងចំនួនទំព័រនៅក្នុងច្បាប់ ដើម្បីលើកឡើងនូវការការពារក្តីនៅក្នុងបណ្តឹងសាទុក្ខយ៉ាងមានប្រសិទ្ធភាព។

<u>ឃ. ការបន្ថែមពេលវេលា និងចំនួនទំព័រដែលបានស្នើសុំស្របទៅនឹងការអនុវត្តន៍នៅតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិផ្សេងទៀត</u>

៤៥. ភាគីវិវាទនៅក្នុងសំណុំរឿងប្រហាក់ប្រហែលគ្នានៅតុលាការ ICTY ក៏បានទទួលពេលវេលាយ៉ាងច្រើនដែរ ដើម្បីដាក់សារណាបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ខ្លួន។ ឧទាហរណ៍ មេធាវីនៅក្នុង *រឿងក្តី Karadžić* និង *រឿងក្តី Mladić* បានទទួលរយៈពេលជាងប្រាំបីខែ ដើម្បីដាក់សារណាបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ខ្លួន ក្រោយពេលចេញសាលក្រមរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង[54]។ ចុងចោទនៅក្នុង *រឿងក្តី Prlić និងអ្នកផ្សេងទៀត* មានរយៈពេលជាងប្រាំពីរខែ ចាប់ពីពេលចេញសាលក្រមរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ដើម្បីដាក់សារណាបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ខ្លួន[55]។

៤៦. អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលនៃតុលាការ ICC បានផ្តល់ពេលវេលា និងចំនួនទំព័របន្ថែមចំនួនពីរដងទៅលើពេលវេលា និងចំនួនទំព័រដែលបានកំណត់ក្នុងច្បាប់ សម្រាប់ដាក់សារណាបណ្តឹងសាទុក្ខ[56]។ ដោយហេតុថា រហូតដល់ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៧ សេចក្តីជូនដំណឹងគ្រាន់តែជា

---

[53] ឯកសារ **F36** សារណាបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ នួន ជា នៅក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០១ កថាខណ្ឌ ៥៣៧, ៦៣១ និង ៧០៤។

[54] សេចក្តីសម្រេចលើការបន្ថែមពេលវេលាកំណត់ក្នុង *រឿងក្តី Karadžić* ទំព័រ ៣ និង សេចក្តីសម្រេចលើការបន្ថែមពេលវេលា និងចំនួនពាក្យកំណត់ក្នុង *រឿងក្តី Mladić* ទំព័រ ៤។

[55] សេចក្តីសម្រេចលើការបន្ថែមពេលវេលា និងចំនួនពាក្យកំណត់ក្នុង *រឿងក្តី Prlić* ទំព័រ ៤។

[56] សូមមើល *ឧទាហរណ៍* សេចក្តីសម្រេចលើការបន្ថែមពេលវេលាកំណត់ក្នុង *រឿងក្តី Bemba និងអ្នកផ្សេងទៀត* កថាខណ្ឌ ១៨។ សេចក្តីសម្រេចលើការបន្ថែមពេលវេលាកំណត់ក្នុង *រឿងក្តី Bemba* កថាខណ្ឌ ៨។ សេចក្តីសម្រេចលើការបន្ថែមទំព័រ

ការប្រកាសពីចេតនារបស់ភាគីក្នុងការបណ្តឹងសាទុក្ខនោះ ក្រុមមេធាវីការពារក្តីនៅតុលាការ ICC អាចចាប់ផ្តើមធ្វើការទៅលើសារណាបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ខ្លួន ចាប់តាំងពីពេលចេញសាលក្រមរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងម្ល៉េះ[57]។ ផ្ទុយទៅវិញ ភាគីនៅ អ.វ.ត.ក ដំបូងត្រូវរៀបចំផែនទីបង្ហាញផ្លូវលម្អិតមួយនៃបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ខ្លួន ជាទម្រង់នៃសេចក្តីជូនដំណឹង ហើយនៅក្រោយពេលដែលដាក់សេចក្តីជូនដំណឹងនេះប៉ុណ្ណោះ ទើបភាគីអាចចាប់ផ្តើមធ្វើការលើអង្គសេចក្តីអំពីសារណាបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ខ្លួន។

៤៧. ប្រការសំខាន់គឺថា សំណុំរឿងទាំងអស់នៅចំពោះតុលាការ និងសាលាជម្រះក្តីព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិផ្សេងទៀតបានដោះស្រាយ**បញ្ហាអង្គសេចក្តីតិចតួច** នៅពេលប្រៀបធៀបទៅនឹងវិសាលភាពភូមិសាស្ត្រ និងពេលវេលានៃសំណុំរឿង ០០២/០២។ ឧទាហរណ៍ ជនជាប់ចោទ Karadžić និង Mladić ដែលម្នាក់ៗត្រូវបានផ្តន្ទាទោសទៅលើការចោទប្រកាន់ចំនួន ១០ ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិ នៅតាមទីក្រុងដែលបានជ្រើសរើសនៅក្នុងប្រទេសស៊ែប និង បូស្នី និងហ៊ឺហ្សេហ្គោវីន។ *រឿងក្តី Lubanga* ដែលចុងចោទមានរយៈពេលជាងប្រាំបីខែដើម្បីដាក់សារណាបណ្តឹងសាទុក្ខ[58] ពាក់ព័ន្ធនឹងការផ្តន្ទាទោសតែមួយប៉ុណ្ណោះ[59]។ នៅក្នុង*រឿងក្តី Katanga* មេធាវីការពារក្តីបានទទួលការអនុញ្ញាតចំនួនប្រាំមួយខែដើម្បីដាក់សារណាបណ្តឹង

កំណត់ក្នុង*រឿងក្តី Bemba* កថាខណ្ឌ ១៣។ សេចក្តីសម្រេចលើការបន្ថែមពេលវេលាកំណត់ក្នុង*រឿងក្តី Katanga* កថាខណ្ឌ ២១។

[57] នៅក្នុងសំណោបច្ចុប្បន្នរបស់ខ្លួន បទប្បញ្ញត្តិលេខ ៥៧ នៃបទប្បញ្ញត្តិនៃតុលាការ ICC (ដែលបានធ្វើវិសោធនកម្មនៅថ្ងៃទី១២ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៧ ហើយចូលជាធរមាននៅថ្ងៃទី២០ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៧) តម្រូវឲ្យសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបណ្តឹងសាទុក្ខត្រូវលើកឡើងនូវ "មូលដ្ឋាននៃបណ្តឹងសាទុក្ខ ទោះបីរួមបញ្ចូលគ្នា ឬផ្សេងគ្នា ដោយបញ្ជាក់ច្បាស់ពីកំហុសដែលបានចោទប្រកាន់ និងរបៀបដែលកំហុសទាំងនោះមានឥទ្ធិពលទៅលើសេចក្តីសម្រេចដែលត្រូវបានប្តឹងសាទុក្ខ"។ ទោះជាយ៉ាងណាក្តី លក្ខខណ្ឌតម្រូវនេះពុំមាន នៅពេលដែលច្បាប់យុត្តិសាស្ត្រនេះត្រូវបានដកស្រង់ខាងលើទេ។

[58] *រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Lubanga* សំណុំរឿងលេខ ICC-01/04-01/06-3121-Red "សាលដីកាលើបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់លោក Thomas Lubanga Dyilo ប្រឆាំងនឹងការផ្តន្ទាទោសរបស់គាត់" ចុះថ្ងៃទី០១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៤ កថាខណ្ឌ ៨-៩។

[59] *រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Lubanga* សំណុំរឿងលេខ ICC-01/04-01/06-2842 "សាលដីកាអនុលោមតាមមាត្រា ៧៤ នៃលក្ខន្តិកៈ" ចុះថ្ងៃទី១៤ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១២ កថាខណ្ឌ ១៣៥៨។

សាទុក្ខរបស់ខ្លួន[60] ប្រឆាំងនឹងសាលក្រមរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងដែលដោះស្រាយចំពោះបទចោទចំនួនបួន នៅក្រោមទម្រង់នៃការទទួលខុសត្រូវតែមួយ ដែលបទចោទទាំងអស់ពាក់ព័ន្ធនឹងការវាយប្រហារតែមួយដែលបានកើតឡើងតែមួយថ្ងៃ[61]។ ស្រដៀងគ្នាដែរ *រឿងក្តី Bemba* ពាក់ព័ន្ធនឹងបទចោទចំនួនប្រាំនៅក្រោមទម្រង់នៃការទទួលខុសត្រូវតែមួយ[62] ហើយមេធាវីការពារក្តីបានទទួលការអនុញ្ញាតឲ្យដាក់សារណាបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ខ្លួន ក្នុងរយៈពេលប្រាំមួយខែ ចាប់ពីថ្ងៃជូនដំណឹងពីសាលក្រមរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង[63]។

៤៨. បើតាមការប្រៀបធៀប សំណុំរឿងប្រឆាំងលោក នួន ជា ពាក់ព័ន្ធនឹងបទល្មើសចំនួន ២២ នៃឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិ (ការផ្តន្ទាទោសសរុបចំនួន ៧៨ ជាមួយនឹងការរាប់ដាច់ដោយឡែកចំនួនជិត ៣០០) និងអំពើព្រហ្មទណ្ឌជាច្រើនទៀតដែលត្រូវបានប្រព្រឹត្តនៅទូទាំងទឹកដីនៃប្រទេសកម្ពុជាអស់រយៈកាលជិតបួនឆ្នាំ។ វិសាលភាពនៃសំណុំរឿង ០០២/០២ ដែលមានភាពស្រពិចស្រពិល និងធំធេងជាងសំណុំរឿងស្រដៀងគ្នាជាច្រើននៅឯយន្តការនៃតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិផ្សេងទៀត ហេតុនេះមេធាវីការពារក្តីគួរទទួលបានពេលវេលា និងចំនួនទំព័រជាច្រើនទៀតដើម្បីរៀបចំសារណាបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ នួន ជា។

III. សំណើសុំដាក់តែមួយភាសាសិន

៤៩. ចុងក្រោយ មេធាវីការពារក្តីស្នើសុំឲ្យអង្គជំនុំជម្រះអនុញ្ញាតឲ្យដាក់សារណាបណ្តឹងសាទុក្ខតែមួយភាសាសិន នៅត្រឹមថ្ងៃកំណត់ចុងក្រោយ ចំណែកសំណៅជាភាសាខ្មែរនឹងដាក់ជូនតាមក្រោយនៅពេលបញ្ចប់ការបកប្រែភ្លាម។ ដូចដែលមេធាវីការពារក្តីធ្លាប់បានលើកជាទឡ្ហីករណ៍ពីមុនមកថា លក្ខខណ្ឌតម្រូវនៃការដាក់ជាពីរភាសាផ្លូវការ គឺជាលក្ខណៈពិសេសចំពោះ

---

[60] សេចក្តីសម្រេចលើការបន្ថែមពេលវេលាកំណត់ក្នុង *រឿងក្តី Katanga* កថាខណ្ឌ ២១។

[61] *រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Katanga* សំណុំរឿងលេខ ICC-01/04-01/07-3436-tENG "សាលដីកាអនុលោមតាមមាត្រា ៧៤ នៃលក្ខន្តិកៈ" ចុះថ្ងៃទី០៧ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៤។

[62] *រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Bemba* សំណុំរឿងលេខ ICC-01/05-01/08-3343 "សាលដីកាអនុលោមតាមមាត្រា ៧៤ នៃលក្ខន្តិកៈ" ចុះថ្ងៃទី២១ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៦។

[63] សេចក្តីសម្រេចលើការបន្ថែមពេលវេលាកំណត់ក្នុង *រឿងក្តី Bemba* កថាខណ្ឌ ៨។

អ.វ.ត.ក ដែលបណ្តាលឲ្យកាត់បន្ថយពេលវេលាកំណត់ថែមទៀត ដោយសារតែយកឯកសារទៅបកប្រែជាមុនសិន មុននឹងដាក់[64]។ ការដាក់តែមួយភាសាសិនគឺជាដំណោះស្រាយតែមួយគត់ដែលមានភាពយុត្តិធម៌ ដែលធានាថា មេធាវីការពារក្តីមានពេលវេលាគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការដាក់សារណាបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ខ្លួន ទន្ទឹមនឹងនោះក៏រក្សាបាននូវភាពឆាប់រហ័សនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីផងដែរ។

៥០. ផ្អែកលើអត្រានៃការបកប្រែភាសាដែលអង្គភាពបកប្រែភាសាផ្តល់ឲ្យ មេធាវីការពារក្តីប៉ាន់ស្មានថា ក្នុងឯកសារ ១០០ ទំព័រនឹងត្រូវចំណាយពេលដល់ទៅ ២០ ថ្ងៃនៃថ្ងៃធ្វើការ (គឺ បួនសប្តាហ៍) សម្រាប់ការបកប្រែភាសា។ សម្រាប់សារណាដែលមានចំនួន ១.០០០ ទំព័រ អង្គភាពបកប្រែភាសានឹងត្រូវចំណាយពេលដល់ទៅ ១០ ខែ ដោយត្រូវធ្វើការពេញម៉ោង។ ជាងនេះទៀត ដោយសារជារឿយៗ អង្គភាពបកប្រែភាសាធ្វើការចាត់តាំងបុគ្គលិកច្រើននាក់ឲ្យធ្វើការបកប្រែទៅលើឯកសារតែមួយដែលមានទំហំធំធេងបែបនេះ អង្គភាពនេះក៏ត្រូវការពេលវេលាបន្ថែមទៀតដែរ ដើម្បីដាក់បញ្ចូលគ្នា ធ្វើឲ្យមានភាពស៊ីសង្វាក់គ្នា និងកែសម្រួលទៅលើការបកប្រែដែលបានបញ្ចប់។ ការពិត មេធាវីការពារក្តីនឹងខិតខំប្រឹងប្រែងផ្ញើផ្នែកនៃសារណាដែលបានបញ្ចប់ទៅអង្គភាពបកប្រែភាសាជាបន្តបន្ទាប់ ដើម្បីកាត់បន្ថយការពន្យារពេលក្នុងការដាក់សំណៅជាភាសាខ្មែរ។ ទោះជាយ៉ាងណាក្តី ដូចដែលអង្គជំនុំជម្រះជ្រាបស្រាប់ អង្គភាពបកប្រែភាសាផ្តល់សេវាដល់ផ្នែកជាច្រើននៅតុលាការ ហើយមិនអាចធានាបាននូវដំណើរការបកប្រែចំពោះសារណាបណ្តឹងសាទុក្ខទេ។ ទោះបីអង្គជំនុំជម្រះបែងចែកពេលវេលាបែបណាក៏ដោយ តែពេលវេលាមួយផ្នែកធំនឹងត្រូវចំណាយទៅលើការបកប្រែភាសាមិនខាន។

៥១. នៅក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០១ អង្គជំនុំជម្រះបានទទួលស្គាល់នូវបញ្ហានេះ ហើយបានអនុញ្ញាតឲ្យភាគីដាក់សារណាបណ្តឹងសាទុក្ខជាភាសាអង់គ្លេស ឬភាសាបារាំងជាមុនសិន ចំណែក

[64] ឯកសារ F3 "សំណើបន្ទាន់របស់មេធាវីការពារក្តីលោក ខៀវ សំផន និងមេធាវីការពារក្តីលោក នួន ជា សុំពន្យារពេលកំណត់ និងបង្កើនចំនួនទំព័រនៃបណ្តឹងសាទុក្ខ" ចុះថ្ងៃទី១៣ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៤ កថាខណ្ឌ ១៩។

សំណៅជាភាសាខ្មែរនឹងដាក់ជូនតាមក្រោយ[65]។ មេធាវីការពារក្ដីស្នើសុំឲ្យអនុវត្តវិធីសាស្ត្រដូចគ្នាចំពោះសំណុំរឿងនេះដែរ គឺថា អនុញ្ញាតឲ្យដាក់សារណាបណ្ដឹងសាទុក្ខរបស់ នួន ជា តែមួយភាសាសិន ចំណែកសំណៅជាភាសាខ្មែរនឹងដាក់ជូនតាមក្រោយ។

ផ្នែកទី ៥. សេចក្ដីសន្និដ្ឋាន

៥២. ដោយសារវិសាលភាព និងភាពស្មុគស្មាញនៃបញ្ហានានាដែលបានកើតឡើងនៅក្នុងសាលក្រម និងដើម្បីធ្វើឲ្យសិទ្ធិរបស់លោក នួន ជា ក្នុងការទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌មានប្រសិទ្ធភាពនោះ មេធាវីការពារក្ដីត្រូវការនូវការបន្ថែមពេលវេលាយ៉ាងសមរម្យ រយៈពេល ៨,៥ ខែ (រយៈពេលសរុប ១០,៥ ខែ ចាប់ពីពេលដាក់សេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីបណ្ដឹងសាទុក្ខ) និងការបន្ថែមទំព័រចំនួន ៩៧០ (សរុបចំនួន ១.០០០ ទំព័រ) សម្រាប់ដាក់សារណាបណ្ដឹងសាទុក្ខរបស់ នួន ជា។ ប្រសិនបើអង្គជំនុំជម្រះសម្រេចផ្ដល់ពេលវេលា និងចំនួនទំព័រតិចជាងនេះ មេធាវីការពារក្ដីត្រូវបង្ខំចិត្តពិចារណាស្នើសុំធនធានបន្ថែមដើម្បីឲ្យទាន់ថ្ងៃកំណត់ចុងក្រោយ សម្រាប់ដាក់សារណាបណ្ដឹងសាទុក្ខ។

ផ្នែកទី ៦. សំណើសុំ

៥៣. អនុលោមតាមសំអាងហេតុនានាខាងលើ មេធាវីការពារក្ដីស្នើសុំដល់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលមេត្តា៖

(ក) អនុញ្ញាតជាបន្ទាន់៖

(i) បន្ថែមពេលវេលា ៨,៥ ខែ ដោយពេលវេលាសរុបទាំងអស់មានចំនួន **១០,៥ ខែ** គិតចាប់ពីពេលដាក់សេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីបណ្ដឹងសាទុក្ខ និង

(ii) បន្ថែមទំព័រចំនួន ៩៧០ ទំព័រ ដោយចំនួនសរុបមាន **១.០០០** ទំព័រ ជាភាសាអង់គ្លេស

ដើម្បីឲ្យមេធាវីការពារក្ដីអាចរៀបចំសារណាបណ្ដឹងសាទុក្ខ នួន ជា បាន និង

---

[65] ឯកសារ **F9** សេចក្ដីសម្រេចលើកទីពីរលើការបន្ថែមពេលវេលា និងចំនួនទំព័រកំណត់ កថាខណ្ឌ ១៩។

(ខ) បង្គាប់ឲ្យដាក់សារណាបណ្ដឹងសាទុក្ខរបស់មេធាវីការពារក្ដីជាភាសាអង់គ្លេសត្រឹមថ្ងៃកំណត់ចុងក្រោយ ចំណែកសំណៅជាភាសាខ្មែរនឹងដាក់ជូនតាមក្រោយនៅពេលបញ្ចប់ការបកប្រែភ្លាម។

សហមេធាវីការពារក្ដីលោក នួន ជា

សុន អរុណ **លីវ សុវណ្ណា** **Doreen CHEN**